

Министарство просвете, Република Србија

ОШ "Вук Караџић", Шабац

**Школски програм
за основно
образовање и васпитање
од I – VIII разреда
2014-2018.**

Јун, 2014.

1. САДРЖАЈ	
2. Основни подаци о школи	
3. Полазне основе – закони и наставни планови и програми	
4. Специфичности школе	
5. Циљ школског програма	
6. Начин остваривања програма	
7. Фонд часова у првом циклусу (према наставном плану)	
8. Програми обавезних и изборних предмета у првом разреду	
9. Програми обавезних и изборних предмета у другом разреду	
10. Програми обавезних и изборних предмета у трећем разреду	
11. Програми обавезних и изборних предмета у четвртм разреду	
12. Фонд часова у другом циклусу	
13. Програми обавезних и изборних предмета у петом разреду	
14. Програми обавезних и изборних предмета у шестом разреду	
15. Програми обавезних и изборних предмета у седмом разреду	
16. Програми обавезних и изборних предмета у осмом разреду	
17. Програм допунске и додатне наставе	
18. Програм слободних активности	
19. Програм културних активности	
20. Програм школског спорта и спортских активности	
21. Програм екскурзија и	
22. Програм заштите ученика од насиља	
23. Програм здравствене заштите ученика	
24. Програм социјалне заштите ученика	
25. Програм заштите животне средине	
26. Програм професионалне оријентације	
27. Програм сарадње са породицом ученика	
28. Програм сарадње са локалном заједницом	
29. Програм рада библиотеке	
30. Образовни стандарди за крај првог циклуса	
31. Образовни стандарди за крај другог циклуса	

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ШКОЛИ

- Назив школе: ОШ "Вук Караџић" Шабач
- Место и адреса: Вука Караџића 14, Шабач
- Број телефона директора: 015/341-537
- Телефон секретара: 015/343-326
- Мејл адреса: oskam@open.telekom.
- Веб сајт: www.osvukkaradzic.edu.rs
- Име и презиме директора: Драгослав Павловић
- Четири издвојена одељења: осморазредно у Мачванском Причиновићу и четвороразредна одељења у Касарским Ливадама, Табановићу и Шеварицама.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

Законска и подзаконска акта

1. Закон о основама система образовања и васпитања (Сл.гл.РС бр.72/09, 52/11, 55/13)
2. Закон о основном образовању и васпитању (Сл.гл.РС бр. 55/13);
3. Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр.3/06, 10/04, 3/06, 2/10);
4. Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр.3/06, 2/10);
5. Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи, четврти и осми разред основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр. 2/10);
6. Правилник о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр.6/07);
7. Правилник о наставном плану и програму за шести разред основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр.5/08);
8. Правилник о наставном плану и програму за седми разред основног образовања и васпитања (Сл.гл.-Просветни гласник РС бр.6/09);
9. Закон о уџбеницима и другим наставним средствима (Сл.гл. РС бр. 72/09);
10. Правилник о стандардима квалитета рада установе (Сл.гл. РС бр. 7/11);
11. Правилник о вредновању квалитета рада установе (Сл.гл. РС бр. 9/12);
12. Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гл. РС бр. 30/10);
13. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању (Сл.гл. РС бр. 67/13);
14. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику (Сл.гл. РС бр. 63/10)
15. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање (Сл. гл. РС бр. 76/10);
16. Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања (Просветни гласник РС бр.5/10);
17. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања (Просветни гласник РС 5/11)
18. Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању (Сл.гл. РС бр. 12/14);
19. Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања (Просветни гласник РС бр. 7/10);

Општа акта школе

1. Статут ОШ „Вук Караџић“ бр. 817/13-01
2. Школски развојни план ОШ „Вук Караџић“ 2010/2011-2013/2014.
3. Школски програм ОШ „Вук Караџић“ 2010-2014.
4. Извештај о раду ОШ „Вук Караџић“ у претходној школској години
5. Важећи правилници и процедуре који се користе у раду школе

СПЕЦИФИЧНОСТИ НАШЕ ШКОЛЕ

МАТЕРИЈАЛНО-ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ

- **Старост школских објеката,**
Матична школа је најстарија основна школа у граду а школска зграда као једна од најстаријих у Србији је под заштитом државе (Завода за заштиту ...).
Издвојена одељења у Табановићу, Мачванском Причиновићу и Шеварицама спадају у ред најстаријих школа у Србији.
У сарадњи са локалном заједницом континуирано се ради на одржавању и модернизацији школских објеката.
- **Величина школског простора и адекватност намене**
Величина расположивог школског простора условљава рад школе у две смене.
Неадекватне физкултурне сале у обе осморазредне школске јединице, значајно смањење школског простора у Матичној школи и недостатак опремљене мини лабораторије често омета остваривање наставе појединих предмета по савременим стандардима.
- **Опремљеност школе** – школа се континуирано опрема савременом наставном опремом и средствима (дигитална учионица, а у плану је и дигитална телевизија, опремљеност учионица информатичком опремом – рачунари са LCD екранима и интернет конекцијом у већини учионица у матичној школи и по једном учионицом у издвојеним одељењима; набавка белих табли, редовно обнављање библиотечког фонда у школској библиотеци и сл.)
- **Коришћење ресурса локалне заједнице** се огледа у непосредној сарадњи са специјалном школом и предшколском установом, које иначе користе школско двориште и простор у школској згради, као и сарадња са свим културним, образовним, здравственим и социјалним установама, спортским организацијама, учешће у манифестацијама на нивоу града али и у широј друштвеној заједници (Крчаг, Вазнесењски сабор у Крупњу, посете позоришним представама у Београду и сл.)
- **Уређеност школског простора**
У издвојеним јединицама уређени су спортски терени у сарадњи са родитељима и локалном заједницом а уређење учионица је резултат тимског рада наставника, родитеља и ученика.
- **Реализација пројеката за обезбеђивање средстава и подизање квалитета рада у школи** траје од 2005. године када смо као прва школа у граду учествовали у школском развојном планирању

КАДРОВСКИ УСЛОВИ

- **Број и квалификациона структура наставног кадра** – ангажован је потребан, законом дозвољен број наставног и ненаставног особља одговарајуће квалификационе структуре. Већина наставника (85%) има VII степен стручне спреме, (одговарајућа стручна заступљеност?)
- **Старосна структура наставног кадра** показује да 54% наставника има од 10 до 30 година радног стажа, док је око 30% младих наставника (до 10 година стажа) и око 15% најстаријих наставника са преко 30 година радног стажа.
- **Структура наставног кадра према положеном испиту за лиценцу** – преко 80% наставника има положен испит за лиценцу док се са наставницима приправницима остварује планиран и континуиран рад.
- **Мотивисаност за стручно усавршавање и унапређивање рада у школи** присутна је код већине наставника. Наше четири наставнице су напредовале и оствариле звање **педагошки саветник**. Оне се посебно ангажују на унапређивању рада у школи (примена НТЦ система учења, промовисање предмета Народна традиција, учешће у ваннастаним и ваншколским активностима на нивоу града и шире, унапређивање сарадње са родитељима кроз подстицање родитеља да се укључе у рад школе, подстицање стручног усавршавања наставника кроз остваривање угледних часова и учешће на семинарима, саборима и сусретима учитеља)

УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА УЧЕНИКА

➤ **Породични услови наших ученика**

- ✓ **образовна структура родитеља** показује да само 12% мајки и 9% очева има висок образовни статус то јест 6. и 7. степен стручне спреме док је 23% очева и мајки само са основном школом, потпуном или непотпуном) ...у односу на 2005. годину ...
- ✓ подаци о **уписаности родитеља** указује на неповољну структуру јер у чак 34% породица није запослен ни један родитељ а у само 26% породица су запослена оба родитеља ...школа реализује програм социјалне заштите ученика у циљу остваривања помоћи и подршке ученицима ...посебно породицама са већим бројем деце школског узраста
- ✓ **структура ученика према националној припадности** је показала да постоји потреба за увођењем муслиманске веронауке која се у школи реализује још од 2002. године

➤ **Образовне специфичности наших ученика**

- Приликом испитивања припремљености ученика за полазак у први разред (ТИП/1) опада број ученика добро припремљених за школу а расте број оних код којих можемо очекивати тешкоће било у адаптацију на школу, било у савладавању школског програма.
- Интересовања и мотивисаност ученика за рад на часу опадају са узрастом па ученици 7. разреда, у оквиру процеса самовредновања, процењују присутност ниског нивоа аспирација према школском постигнућу (35%) и смањену заинтересованост за рад на часу (50%).
- Периодично слаби резултати на завршном испиту

Мере које је школа до сада предузимала за превазилажење тешкоћа:

1. **Планирање и остваривање активности за упис у први разред** – промоција уписа, слање позивница за упис, лично сваком детету са територије наше школе, сарадња са васпитачима припремних предшколских група...
2. **Праћење адаптације ученика досељених из других школа** – идентификовање и анализа разлога пресељења и посебно праћење у току адаптације на услове рада у нашој школи кроз сарадњу са родитељима а по потреби и са референтним установама ..
3. **Пружање помоћи и подршке ученицима** у учењу кроз израду и остваривање ИОП-а, додатни и допунски рад уз сарадњу са родитељима и референтним установама
4. Добра сарадња са Интерресорном комисијом када су у питању ученици којима је потребна додатна подршка
5. **Правовремено, односно хитно реаговање у случајевима када ученик има специфичан проблем** – контакти са родитељима уз укључивање одељењских старешина, психопедагошке слижбе и по потреби директора а у сложенијим ситуацијама и контакти са Центром за социјални рад, што у већини случајева даје добре резултате
6. **Учешће у пројекту "Друга шанса"** и након тога, спровођење програма Функционално основно образовање одраслих чији је циљ враћање у систем образовања оних који су из различитих разлога напустили школовање или су били у ситуацији да то учине због честог, дуготрајног изостајања из школе
7. **Пажљив избор одељењских старешина** у петом разреду чији рад и ангажовање посебно похваљују родитељи ученика у осмом разреду
8. **Уведена припремна настава** за завршни испит од почетка 8. разреда.
9. **Континуирано самовредновање рада у школи и школско развојно планирање** у које су укључене све заинтересоване стране, наставници, ученици и родитељи уз сарадњу са локалном заједницом.

И поред наведених тешкоћа наши ученици и њихови наставници узимају учешће и остварују запажене резултате на предметним и спортским такмичењима, у остваривању културних активности и својим понашањем свуда достојно презентују укупан образовно-васпитни рад у школи.

6. ЦИЉ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Основно образовање и васпитање остварује се у трајању од осам година у два образовна циклуса.

Први циклус обухвата први, други, трећи и четврти разред. Други циклус обухвата пети, шести, седми и осми разред.

Школски програм је усмерен на остваривање прописаних циљева, исхода и образовних стандарда и доноси се на основу прописаних наставних планова и програма основног образовања и васпитања

Школски програм представља основу за:

- остваривање развојног плана школе;
- остваривање укупног образовно-васпитног рада у школи;
- планирање и реализовање рада наставника и стручних сарадника;
- оријентацију ученика, родитеља, односно старатеља у избору школе;
- праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата;
- процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика;

7. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА, ЦИЉЕВА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА

У школи се образовно васпитни рад остварује кроз наставне и ваннаставне активности.

За остваривање процеса наставе и учења наставницима су располагању разноврсни облици и методе рада и наставна средства. Ови елементи као и активности наставника и ученика се прецизирају у процесу припремања за наставу (годишње-глобално, месечно-оперативно планирање и непосредно припремање сваког наставног часа) и прилагођавају у току самог остваривања наставе.

Облици наставног рада

Наставници користе различите облике организације рада на часу:

Фронтални рад	Истовремени, напоредни рад наставника са свим ученицима у одељењу под истим радним условима. Сви ученици се стављају пред исте задатке, на истом наставном градиву са истом педагошком стратегијом;
Индивидуални рад	Представља појединачни, самостални рад ученика на задатку;
Индивидуализовани рад	Ученик ради на задацима који су прилагођени његовим индивидуалним могућностима (интересовањима, потребама, претходним знањима и искуствима, темпу напредовања и стилу учења)
Диференцирани рад	Представља облик индивидуализованог рада када наставник: - дели ученике одељења у групе према сличним особинама (нпр. група најслабијих, група просечних и група напредних ученика). - задатке прилагођава и диференцира на три и више нивоа сложености у зависности од броја група. -

Рад у пару	Заједнички рад два ученика на решавању задатака, истарживању проблема;
Групни рад	Заједничко учење у групи од 4 до 6 ученика кроз самостални рад групе на решавању задатка. Прецизно се деле радни задаци и обавезе а резултати рада дискутују у одељењу;
Радионичарски рад	Савремени облик групног рада заснованог на решавању проблема уз активно учешће и сарадњу ученика. Подразумева поштовање одређених правила рада и коришћење креативних техника.

Наставне методе

За остваривање циљева учења и стандарда постигнућа у наставном раду се користе различите наставне методе.

Методе засноване на речима или вербално-текстуалне методе	<u>а) метода усмене речи:</u> • монолошка – наставник сажето, јасно прича, износи чињенице уз обавезно ослањање на искуства ученика, прилагођавање њиховим могућностима и интересовањима и уз сталну проверу разумевања, усвојености знања и његове примене • дијалoшка – разговор, дискусија – размена мишљења о одређеној теми, проблему и о начинима решавања проблема; обухвата изношење властитих ставова и погледа, њихово образлагање, супростављање другачијим схватањима, синтетизовање властитих и туђих мишљења, проверавање чињеница и даљих закључака <u>б) метода писане речи:</u> • рад са текстом, текст метода – читање са разумевањем, критичка анализа и тумачење текста, издвајање битног
Методе засноване на показивању или демонстративно-илустративне	Показивање – наставник показује различите природне (реалне) предмете, њихове слике или моделе, демонстрира одређене појаве, догађаје или процесе. Показивање је праћено објашњењем, тумачењем, разговором са ученицима. Посматрање - ученик чулно опажа и детаљно упознаје предмете и појаве, формира основне представе и појмове о предметима и појавама које нас окружују; бележи разне податаке, прави скице и цртеже, издваја суштинске податаке, формулише закључаке и израђује извештаје
Методе засноване на практичним активностима ученика	а) лабораторијска (експериментална) метода Ученици се оспособљавају да самостално врше експерименте – вештачки изазивају извесне појаве или процесе, посматрају промене до којих долази под утицајем одређених фактора, истражују узроке тих промена, њиховог тока и последица и при томе воде белешке, региструју резултате својих посматрања, праве скице, табеле, графиконе, презентују и образлажу продукте. б) метода практичних активности Основна делатност ученика састоји се у извршавању практичних задатака и примени теорије у практичној делатности, што је битно за даље стицање и продубљивање знања. Ова метода је тесно повезана с процесом формирања и усавршавања вештина и навика.

Савремени облици наставе

Програмирана настава и учење	Градиво је подељено на кључне целине, делове. Ученик се самостално упознаје са делом градива након чега решава задатак и одмах добија повратну информацију о тачности решења те на тај начин проверава сопствено разумевање градива. Не може да пређе на следећи део градива док тачно не реши задатак.
Хеуристичка метода, метода откривања новог	Метода наставе и учења у којој ученици одговарајући на питања наставника или решавајући низ задатака сами изводе закључке и откривају законитости и правила.

Интегративна, интердисциплинарна, тематска настава	Повезивање садржаја различитих предмета у тематске целине или истраживачке пројекте. Комбиновање садржаја неколико предмета одговара начину на који деца стичу сазнања у свакодневном животу. На овај начин ученици стичу знања повезана у системску целину.
---	--

Активне методе наставе/учења

Методe	Активности ученика
Активна настава/учење	
Настава је активна а не пуко предавачка (трансмисивна) када наставник: • проверава припремљеност ученика за ново градиво, • подстиче мотивисаност и заинтересованост за оно што следи, • активира код ученика постојећа знања која су од значаја за разумевање новог градива, • ствара атмосферу за слободно постављање питања, • на разне начине проверава да ли ученици разумеју излагање ...	активно слуша, поставља питања, тражи информације и објашњења, врши повезивање новог са већ постојећим знањем, води белешке које представљају избор битних информација, изводи закључке, паралеле са претходно наученим, прави план, преглед градива.
Проблемска настава/учење	
Решавање проблема Полази се од проблемске ситуације за коју не постоји директан одговор у претходно ученом градиву и ученици самостално (индивидуално, у паровима или групама) траже решење. Пројекатска настава је сложенији вид проблемске наставе. Рад на пројекатским задацима укључује <u>повезивање знања из различитих школских предмета у циљу решавања разних проблемских ситуација у свакодневном животу.</u> Учење путем открића подразумева да ученик оно што треба да научи мора самостално да открије. Дакле реч је о поновном школском откривању истина које су већ познате у науци. За ученике то јесте откривање и при том откривању они у сажетом виду самостално реконструишу пут доласка до открића који је наука већ прошла. Хеуристичка метода	учава, дефинише и прецизира проблем; поставља релевантна питања себи и другима; преузима иницијативу и даје идеје за решавање проблема; планира решења; самостално прикупља и анализира чињенице, чита текстове и прави изводе о ономе што је потребно за решавање проблема; самостално открива технике и методе решавања проблема и провере решења; дискутује о проблему са наставником и другим ученицима; саопштава другима налазе до којих се дошло; пише извештаје.
Интерактивни (кооперативни) облици учења	
а) Кооперативно учење наставник-ученик Сарадња се испољава најчешће у облику заједничке конструкције, заједничке изградње нових знања при чему се активности наставника и ученика допуњују. б) Кооперативно учење у групама ученика Ученици имају различита предзнања и животна искуства што пружа могућност размене и учења једних од других. в) Тимска настава У кооперативној настави када су подељене улоге унутар групе ученика приликом решавања задатка или проблема говоримо о тимској настави. Подела улога тражи од учесника да раде координисано са осталим члановима тима у свим фазама рада, да одговарају за поверени задатак, па тиме сваког члана групе подстиче на активно учествовање. г) Учење по моделу Ученик учи на тај начин што нешто ново (неки образац понашања) види код других, па их под одређеним условима понавља и присваја, и тако долази до новог учења. Модели понашања у школи су: модели из школских програма (ликови из књижевности, историје, научници, уметници), наставници и ученици било као позитини или негативни модели понашања.	пажљиво слуша, поставља питања, формулише сопствени став, аргументовано учествује у дијалогу, ради на заједничком задатку, испуњава обавезе и одговорности у тиму, ефикасно комуницира и конструктивно решава евентуалне конфликте

Дивергентно, стваралачко учење	
Ученик на оригиналан, аутентичан начин решава задатке - пише слободан састав на задату тему или по слободном избору, слика пејзаж тако да направи своју оригиналну слику, драмски приказује неко књижевно дело, на сопствени начин интерпретира музичко дело, учествује у оригиналном решавању неког проблема који је настао у разреду/школи и сл.	ствара велики број идеја и открива алтернативне путеве приликом решавања проблема, самостално бира, доноси одлуке и смишља оригинална решења, на аутентичан начин представља појаву, решење и сл.
Облици учења с обзиром на степен и врсту помагала или објеката из непосредне стварности која се користе	
- Учење уз употребу богате опреме као што је лабораторијска, рачунарска, библиотечка; - амбијентално учење (у природном амбијенту, у културној институцији, у простору историјског споменика и сл.). Наставник утврђује које облике активирања ученика може остварити без икакве опреме, а који облици активирања су могући само уз одговарајућу опрему.	активно користи (истражује) опрему и објекте из непосредне стварности за решавање задатака, односно проблема

Наставна средства

Улога наставних средстава је да реално прикажу садржаје наставног програма, појаве и процесе чиме олакшавају ученицима запажање, разумевање, запамћивање и примену знања, али и да побуде интересовање, подстакну рад и учење, допринесу развоју знања, вештина и способности ученика.

Визуелна, очигледна средства	Реални предмети, слике, цртежи, постери, модели, макете, географске карте, микроскопски препарати, графофолије, , уџбеник, приручници, лексикони, енциклопедије, радни листићи и сл.
Аудитивна средства	Репродукција звучних записа (говор, музика, звучни ехекти)
Аудио-визуелна средства	Заснована на комбинованом чулном опажању и доживљају стварности. Обухвата и савремена наставна средства као што су: образовни рачунарски софтвер, мултимедије, електронска средства комуникација, базе знања, експертски системи и сл.

Школа располаже са следећом наставном опремом:

Наставна опрема и средства	Шабац	Мачвански Причиновић	Касарске Ливаде	Табановић	Шеварице
ЛЦД телевизор	5	1	1		
Видео - бим	4	1			1
Лап-топ	3	1		1	1
Рачунар Пентијум 3				1	1
Рачунар Пентијум 4	6		1	1	1
Дигитална школа Рачунари	26	21			
Скенер	3				

Штампач – ласерски	4		1	1	
Штампач – матрични	2				
Штампач – injet	2				
Аранжер-клавијатуре	1				
Синтисајзер	1	2			
Фото-копир апарат	2				
ЦД плејер	6	3	1	2	1
Едукативни комп.диск.	38				
Графоскоп	2	1	1	1	1
Беле табле	5	1	1	1	1
Фото-апарат	3				

Школа је опремљена и специфичним наставним средствима и опремом неопходним за остваривање наставе појединих предмета (нпр. географске и историјске карте, модели за математику, физику, биологију и хемију, опрема за наставу физичког васпитања и сл.) а ученицима и наставницима је на располагању и фонд школске библиотеке.

Начин провере остварености циљева/стандарда и вредновање рада и постигнућа ученика

У школи се прати рад и напредовање сваког појединачног ученика на путу ка дефинисаном стандарду. Праћење укључује и поређење са почетним или претходним стањем овладаности или развијености одређених знања, вештина, ставова и вредности. Дакле, узима се у обзир претходно знање и искуство ученика уз уважавање индивидуалних разлика у темпу учења и рада.

Провера остварености прописаних циљева и стандарда врши се кроз:

Иницијално проверавање	На почетку школске године наставник процењује <u>претходна постигнућа</u> ученика у оквиру одређене области, предмета. Резултат иницијалног проверавања се <u>не оцењује</u> и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.
Текуће проверавање	Обавља се у току школске године у циљу <u>праћења</u> остваривања циљева и напредовања ученика
Завршно проверавање	Обавља се на крају класификационих периода, на крају школске године и на крају образовног циклуса у циљу утврђивања <u>нивоа остварености</u> циљева/стандарда. Резултати се користе за даље унапређивање образовно васпитног рада.

Поступци проверавања

УСМЕНО ПРОВЕРАВАЊЕ	Разговор са ученицима, дискусија, усмено испитивање
ПИСМЕНО ПРОВЕРАВАЊЕ	Тестови знања, низови задатака објективног типа (НЗОТ), контролни задаци, школски писани задаци и домаћи задаци
ПРАКТИЧНО ПРОВЕРАВАЊЕ	Обухвата практични рад ученика, извођење огледа, лабораторијских и других вежби, уметнички наступ и спортске активности. Утврђује ниво остварености практичних умења и вештина и то: • примена учениковог знања (разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура) • самосталност и показане вештине у коришћењу материјала, алата, инструмената и других помагала у извођењу задатка, • примена мера заштите и безбедности према себи, другима и околини,
ПОСМАТРАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ	Односи се на посматрање и праћење активности ученика и резултата рада а посебно: • излагање и представљање радова (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др), • учешће у дебати и дискусији, • учешће у различитим облицима групног рада, • рад на пројектима, • збирка одабраних ученикових продуката рада - портфолија
САМОВРЕДНОВАЊЕ И МЕЋУСОБНО ВРЕДНОВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	Наставник учи ученике како да процењују своје постигнуће и тиме подижу ниво одговорности за сопствено напредовање

Оцењивање

У школи се оцењивање спроводи на основу Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању ("Сл. Гласник РС бр. 67/2013)

Провера постигнућа ученика обавља се на сваком часу што је и прилика за вредновање и оцењивање. Циљ је да наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења и напредовања ученика. Зато се оцене саопштавају јавно, образложе се и садрже упутство како да ученик унапреди свој рад.

Оценом се изражава:

- 1) степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;**
вештине изражавања и саопштавања;
разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура;
рад са подацима и рад на различитим врстама текстова;
уметничко изражавање;
вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.
- 2) ангажовање ученика у настави обухвата:**
одговоран однос према раду, постављеним задацима,
активно учествовање у настави,
сарадњу са другима и
исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање.

За ученике са сметњама у развоју процењује се оствареност **прилагођених стандарда** постигнућа у савладавању индивидуалног образовног плана.

Ученик се оцењује из предмета и владања према наведеним критеријумима.

КРИТЕРИЈУМИ БРОЈЧАНОГ ОЦЕЊИВАЊА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

<u>Ниво напредовања</u> у савладавању програма предмета у односу на <u>претходни период</u>	Степен самосталности	Ниво испуњавања захтева према прописаним стандардима	Степен ангажовања	ДОБИЈА ОЦЕНУ
УЧЕНИК КОЈИ ОСТВАРУЈЕ				
ВЕОМА ЗНАЧАЈАН НАПРЕДАК	ПОТПУНО САМОСТАЛНО	Испуњава захтеве са ОСНОВНОГ и СРЕДЊЕГ нивоа и <u>већину</u> захтева са НАПРЕДНОГ нивоа	Уз ВЕОМА ВИСОК СТЕПЕН АНГАЖОВАЊА	Одличан 5
ЗНАЧАЈАН НАПРЕДАК	ПОТПУНО САМОСТАЛНО	Испуњава захтеве са ОСНОВНОГ и СРЕДЊЕГ нивоа и <u>део</u> захтева са НАПРЕДНОГ нивоа уз <u>мању</u> <u>помоћ</u> наставника	Уз ВИСОК СТЕПЕН АНГАЖОВАЊА	Врло добар 4
НАПРЕДАК	ПОТПУНО САМОСТАЛНО	Испуњава захтеве са ОСНОВНОГ и <u>већим делом</u> СРЕДЊЕГ нивоа	Уз АНГАЖОВАЊЕ	Добар 3
МИНИМАЛАН НАПРЕДАК	УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА	Испуњава захтеве са <u>већег дела</u> ОСНОВНОГ нивоа	Уз АНГАЖОВАЊЕ	Довољан 2
НЕ ОСТВАРУЈЕ МИНИМАЛАН НАПРЕДАК	НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА	<u>Не испуњава</u> захтеве са ОСНОВНОГ нивоа		Недовољан 1

АНГАЖОВАЊЕ ОБУХВАТА:

- Одговоран однос према раду и постављеним задацима
- Активно учествовање у настави
- Сарадњу са другима
- Исказана мотивација и интересовање за учење и напредовање

ОЦЕЊИВАЊЕ ВЛАДАЊА

ОТПИСНА ОЦЕНА		ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА	
Опис <u>односа</u> <u>према обавезама</u> може да се изрази речима:	Опис <u>понашања</u> <u>према другим</u> ученицима, запосленима и имовини може да се изрази речима:	ОТПИСНА ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА (од I до V)	БРОЈЧАНА ОЦЕНА (од VI до VIII)
У ПОТПУНОСТИ извршава обавезе у школи.	Представља ПРИМЕР другима својим односом према ученицима, запосленима и имовини.	ПРИМЕРНО	Примерно 5
УГЛАВНОМ извршава обавезе у школи.	Има НАЈЧЕШЋЕ коректан однос према ученицима, запосленима и имовини.	ВРЛО ДОБРО	Врло добро 4
ДЕЛИМИЧНО извршава обавезе у школи.	ПОНЕКАД се непримерено односи према ученицима, запосленима и имовини;	ДОБРО	Добро 3
УГЛАВНОМ <u>не</u> <u>извршава</u> обавезе.	ЧЕСТО има непримерен однос према ученицима, запосленима и имовини.	ЗАДОВОЉАВАЈУЋЕ	Задовољавајуће 2
<u>Не извршава</u> обавезе у школи.	НАЈЧЕШЋЕ има непримерен однос према ученицима, запосленима и имовини.	НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋЕ	Незадовољавајуће 1

Начин и поступак конкретизације остваривања образовних стандарда/циљева учења у плановима ОВ рада наставника

	Циљеви учења	Образовни стандарди	Начин остваривања образовних стандарда/циљева учења							Начин <u>провере</u> <u>остварености</u> образовних стандарда/циљева учења
			Садржаји	Фонд часова	Облици рада	Методе рада	Наставна средства	Активности	Корелација	
Школски програм	Циљеви предмета по разреду	Листе стандарда за крај првог циклуса и крај основног образовања	Наставне теме	Годишњи број часова по разреду и предмету	Списак облика рада ...	Списак метода наставног рада ...	Списак настав. средстава ...	Списак активности ...	Листа повезаних предмета	Списак облика и начина провере остварености циљева/стандарда које је могуће остварити
Годишњи план наставника	Циљеви по разреду и по темама	Листа стандарда по разреду	Наставне теме	Структура часова по темама	по темама	по темама	по темама	по темама	Повезане теме међу предметима	Планирани начини провере по темама
Оперативни план наставника	Циљеви на којима ће се највише радити током месеца	стандарди на којима ће се највише радити током месеца	Садржаји /наставне јединице по темама	Тип часа по наст. једин.	по наст. једин.	по наст. једин.	по наст. једин.	по наст. једин.	Повезани међупредм садржаји	Начин провере остварености циљева/стандарда на којима се ради током месеца
Припрема наставника за час	циљеви часа	стандард на којем ће се највише ради на часу	садржаји који се остварују на часу	Тип часа	...који се примењују на часу	...које се примењују на часу	...која се користе на часу	на часу	Међупред. повезаност на часу	Начин провере остварености циља часа

Примери активности наставника на часу

Делови часа	Активности наставника
УВОДНИ ДЕО	• проверава претходно научено ▪ даје упутства о ономе што тек треба научити ▪ припрема услове за учење и организује процес учења, ▪ повезује нова знања са предзнањима и искуствима деце, ▪ ствара проблемску ситуацију, ▪ организује ученике у групе ▪ дели ученицима улоге у процесу учења ▪ дели материјал, задатке ▪ ствара услове за креативан, односно истраживачки рад ученика
ГЛАВНИ ДЕО	• истиче циљ часа ▪ објашњава наставни садржај, смисао учења ▪ објашњава повезаност наставног садржаја са садржајима осталих предмета, ▪ повезује наставни садржај са примерима из живота, ▪ демонстрира тј. практично показује моделе (обрасце), изводи активност пред ученицима, ▪ издваја битно од небитног, ▪ прецизно и тачно дефинише појмове и хијерархијски их уређује, ▪ демонстрира на табли хватање бележака и исписивање кључних информација, ▪ поступно поставља све сложеније задатке ▪ упућује на коришћење различитих извора знања, ▪ омогућава ученицима да вежбају/понављају по задатом обрасцу, ▪ прати активност ученика у току рада, ▪ проверава да ли ученици разумеју оно што се излаже уз корекцију грешака, ▪ подстиче ученике да постављају питања, ▪ дискутује са ученицима, додаје нове податке, поставља нова питања, ▪ прилагођава тежину задатка према индивидуалним могућностима ученика, ▪ прилагођава темпо рада према индивидуалним могућностима ученика, ▪ прилагођава материјал према индивидуалним могућностима ученика, ▪ помаже у одређивању потребног материјала и избору приступа у решавању проблема, ▪ подстиче климу опуштености и уважавања свих идеја уздржавањем од критика и фаворизовања неких идеја, ▪ мотивише ученике да користе своја знања и умења у процесу учења, ▪ похваљује напредак ученика ▪ подстиче ученике да траже помоћ и појашњење једни од других, ▪ подстиче дијалог, размену и расправу, ▪ подстиче ученике да уочавају, дефинишу и прецизирају проблем, ▪ подстиче ученике да дају идеје за решавање проблема, планирају ...да изводе закључке, ▪ подстиче ученике да презентују и објашњавају решавање проблема, ▪ подстиче самосталност у раду ученика, ▪ подстиче самостално учење из уџбеника, ▪ правовремено и адекватно реагује на међусобно неуважавање ученика, ▪ успоставља и одржава дисциплину у складу са договореним правилима.
ЗАВРШНИ ДЕО	• проверава научено, и оствареност циља часа, ▪ подстиче самооцењивање и међусобно оцењивање ученика ▪ оцењује тачност репродукције, ▪ даје потпуну и разумљиву повратну информацију о раду, ▪ похваљује напредак ученика, ▪ задаје оно што још треба да се научи, увежба, ▪ упућује на коришћење различитих извора знања, ▪ упућује ученике како да планирају учење ▪ учи ученике да постављају себи циљеве у учењу

ПРВИ ЦИКЛУС

ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ФОНД ЧАСОВА У ПРВОМ ЦИКЛУСУ

(на основу Наставног плана основног образовања и васпитања за **први циклус**)

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
3.	Страни језик - енглески	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО: А		19	684	20	720	20	720	20	720
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ¹								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ²	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Народна традиција	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Рука у тесту - Откривање света	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Чувари природе	1	36	1	36	1	36	1	36
5.	Лепо писање	1	36	-	-	-	-	-	-
6.	Од играчке до рачунара	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: А + Б		21	756	22	792	22	792	22	792

¹ Школа са листе изборних наставних предмета, поред обавезних изборних наставних предмета, нуди још три изборна, од којих ученик бира један предмет према својим склоностима.

² Ученик бира један од понуђених обавезних изборних наставних предмета и изучава га до краја школске године.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатни рад	-	-	-	-	-	-	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње	

ПРВИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК – 1. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

ПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА	ЦИЉЕВИ
1. ОСНОВЕ ЧИТАЊА И ПИСАЊА 1.1. Претходна испитивања 1.2. Припрема за читање и писање 1.3. Почетно читање и писање 1.4. Усавршавање читања и писања	• усвајање правилног изговарања гласова, гласовних скупова, речи и реченица; • савладавање технике читања и писања на ћириличком писму; • навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању; • формирање навике за читко, уредно и лепо писање; • поступно увођење у доживљавање и разумевање књижевних текстова; • уочавање врста књижевних дела према захтевима програма; • усвајање основних књижевнотеоријских и функционалних појмова према захтевима програма; • оспособљавање за усмено и писмено препричавање, причање и описивање према захтевима програма.
2. ЈЕЗИК 3.1. Граматика 3.2. Правопис	
3. КЊИЖЕВНОСТ 5.1. Лектира 5.1.1. <i>Лирика</i> 5.1.2. <i>Епика</i> 5.1.3. <i>Драма</i> 5.2. Читање текста 5.3. Тумачење текста 5.4. Књижевни појмови	
4. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА 7.1. Основни облици усменог и писменог изражавања 7.2. Усмена и писмена вежбања	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 1. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Hello 2. School 3. Family and Friends 4. You and Me 5. Toys and Games 6. My Body 7. Food 8. My House	Очекивана постигнућа на крају првог разреда Ученик треба да: - разуме говор наставника, запис са аудио касете, песме, рецитације, бројалице; - разуме једноставна упутства, заповести и на њих адекватно реагује; - схвати општи смисао кратких једноставних исказа у контексту; - репродукује кратке исказе уз коректан изговор и интонацију; - уочава везу говора са невербалним облицима комуникације; - користи једноставне формалне и неформалне поздраве; - даје кратке исказе према датом моделу; - изражава своје потребе, допадања / недовољања; - изражава лепе жеље (честита рођендан и пригодне празнике); - зна да представи себе и чланове своје породице; - говори о особама и предметима из свог окружења користећи најједноставније језичке структуре и лексику; - уме да каже, сам или уз помоћ наставника, једну до две кратке реченице, уз коректан изговор и интонацију и да поставља једноставна питања, тзв. "да/не" питања - учествује у активностима на часу.

МАТЕМАТИКА – 1. Разред
5 часова недељно, 180 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Предмети у простору и односи међу њима	Ученици треба да: - препознају, разликују и исправно именују облике предмета, површи и линија; - посматрањем и цртањем упознају тачку и дуж и стекну умешност у руковању лењиром; - на једноставнијим, конкретним примерима из своје околине уочавају односе између предмета по облику, боји и величини; - успешно одређују положај предмета према себи и предмета према предмету; - уочавају разне примере скупова, припадање елемената скупу и користе речи: "скуп" и "елемент", усвајајући значење везивањем за примере из природног окружења детета;
2. Линија и област	
3. Класификација предмета према својствима	
4. Природни бројеви до 100 4.1. Прва десетица 4.2. Бројеви 11 – 20 4.3. Бројеви 21 – 100	- науче да броје, читају, записују и упоређују бројеве до 100, као и да исправно употребљавају знаке једнакости и неједнакости; - савладају сабирање и одузимање до 100 (без прелаза преко десетице), разумеју поступке на којима се заснивају ове операције, схвате појам нуле и уочавају њено својство у сабирању и одузимању, упознају термине и знаке сабирања и одузимања; науче да правилно користе изразе "за толико већи" и "за толико мањи"; - упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност сабирања (без употребе ових назива); - савладају таблицу сабирања и да до нивоа аутоматизације усвоје технику усменог сабирања једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве одузимања; - одређују непознати број у одговарајућим једнакостима искључиво путем "погађања"; - успешно решавају текстуалне задатке (с једном и две операције) у оквиру сабирања и одузимања до 100 (помоћу састављања изрази, као и обратно, да на основу датог изрази умеју да састављају одговарајуће задатке);
5. Мерење и мере	- упознају метар, динар и пару.

СВЕТ ОКО НАС – 1. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. ЈА И ДРУГИ	- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука; - овладавање почетним техникама сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање; - подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно- развојним способностима; - подстицање и развијање истраживачких активности деце; - подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања; - решавање једноставних проблем-ситуација кроз огледе, самостално и у тиму; - развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других.
2. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	
2.1. Жива природа 2.2. Нежива природа - вода, ваздух, земљиште 2.3. Веза живе и неживе природе	
3. ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	
4. КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	

ЛИКОВНА КУЛТУРА – 1. Разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Облици и њихови квалитети	- оспособљавати ученика да се служи средствима и техникама ликовно - визуелног изражавања који су доступни његовом узрасту; - стварати услове за креативно опажање и тумачење предвиђених садржаја у првом разреду (облике и њихове квалитете, односе у видном пољу, светло и сенку, тактилност, цртани филм и стрип, разликовање појединих средина, дизајн, перформанс, преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем); - мотивисати ученика да се слободно ликовно-визуелно изражава, својствено узрасту и индивидуалној способности и да маштовито представља свет око себе.
2. Односи у видном пољу	
3. Временски и просторни низови (цртани филм и стрип)	
4. Светло и сенка	
5. Тактилност	
6. Изглед употребних предмета (дизајн)	
7. Одређени предмет као подстицај за рад (перформанс)	
8. Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем	

МУЗИЧКА КУЛТУРА – 1. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Извођење музике 1.1. Певање 1.2. Свирање	Ученици треба да: - певају по слуху; - слушају вредна дела уметничке и народне музике; - изводе музичке игре; - свирају на дечјим музичким инструментима.
2. Слушање музике	
3. Стварање музике	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – 1. разред
3 часа недељно, 108 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Ходање и трчање	- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и играм; - развијање координације, гибкости, равнотеже и експлозивне снаге; - стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела; - стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика; - формирање и овладавање елементарним облицима кретања "моторичко описмењавање"; - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.
2. Скакања и прескакања	
3. Бацања и хватања	
4. Вишења, упори и пењања	
5. Вежбе (скакања и прескакања) упором рукама	
6. Вежбе равнотеже	
7. Вежбе реквизитима	
8. Ритмичке вежбе и народни плесови	

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС, 1. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Човек је икона Божија	Циљ наставе православног катихизиса у овом разреду јесте прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу. Оперативни задаци Ученици треба да: - уоче да се кроз слободни однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво; - уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање; - уоче да од онога кога заволимо зависи и наше постојање; - науче да је човек икона Божија управо због тога што може да друга бића чини непоновљивим.
Бог је заједница личности Оца и Сина и Светог Духа	
Човек као биће заједнице.	
Бог је из љубави створио свет заједно са Сином и Духом.	
Исус Христос је посредник између Бога и створене природе.	
Црква је заједница свих људи и целе природе кроз Христа са Богом.	
Православна иконографија показује свет и човека у заједници с Богом.	

ВЕРСКА НАСТАВА – ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА , 1. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод Рабби јесир, икре, селам Ко сам-шта сам и моји пријатељи Јело и пиће Породица Школа и деца Бисмила Поздрав мира Келиме-и-шехадет Десна страна Муслимани и књига Муслимански мубарек дани На улици Езан Ел-фатиха Рођење веровесника Мухамеда Салавати и дова Сура ен – нас Божији посланик а.с. и унуци Крађа и лаж Алах – свемогући створитељ Субханеке Сура ел – ихлас Ибрахим а.с. Сура ел – фелек Јунуса а.с. Будућност зна само Алаха џ.ш. Здравље је богатство Абдест Сура лехеб	Циљеви наставе исламског вјеронаука у овом разреду су: - препознавање основних начела вјере; - упознавање са најзначајнијим датумима код муслимана; - упознавање са важношћу свакодневног учења Курана. Оперативни задаци Ученици треба да се: - оспособе да отпочну сваки свој посао, онако како прописи вјере налажу и са успјехом га окончају; - оспособе да препознају основна начела своје вјере и да знају цијенити своју веру и поштовати другачије од себе; - упознају са датумима рођења и смрти Божијег Посланика, Његовим животом и Његовим односом према дјечи; - упознају са најзначајнијим датумима који се код муслимана празнично обиљежавају; - упознају са чињеницом да је Аллах џ. ш., Узвишени Господар, свим народима слао Посланике који су их опомињали и подстицали да чине добра; - упознају са бројем Куранских сура и важношћу свакодневног учења Курана.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ – САЗНАЊЕ О СЕБИ И ДРУГИМА, 1. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Адаптација на школску средину и подстицање социјалне интеграције	- олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције- успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима; - подстицање развоја сазнања о себи, сопственим осећањима и потребама, свести о личном идентитету и особености, самопоштовања и самопоуздања; - проширивање знања и умења за решавање индивидуалних проблема, учење техника за превладавање непријатних емоционалних стања; учење видова самопотврђивања без агресивности и уз уважавање других; - подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика; - подстицање групног рада, споразумевања и сарадње; - развијање комуникативне способности и конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима; - развијање креативног изражавања; - упознавање ученика са дечјим правима; - подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.
Сазнање о себи, самопоштовање и самопоуздање	
Осећања и превладавање непријатних емоционалних стања	
Групни рад, договарање и сарадња	
Пријатељство, уважавање других	
Конструктивно разрешавање сукоба са вршњацима и одраслима	
Дечија права и школа по мери детета	
Евалуација	

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА – 1. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Питај своју баку...	Циљ: Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу. Задаци: Усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз: - упознавање основних елемената дечјег фолклора (игре и кратке текстуалне форме); - овладавање декоративним елементима главних (најопштијих) фолклорних празника (верских и сезонских) везаних за годишњи циклус; - стицање елементарних знања о носећим наставним мотивима (хлеб и биљке).
Радови и празници	
Зимски хлебови и пролећно биље	

РУКА У ТЕСТУ - ОТКРИВАЊЕ СВЕТА , 1. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Различите врсте кретања и њихове карактеристике Котрљање и клизање Клати се, љуља, таласа... Све што стоји - хтело би да стоји, све што иде - хтело би да иде Балони високо лете, "покрећу" бродове и ракете Свећа која гори у води Водени пешчани сат Слатки модел вулкана Правим облак, кишу и лед Тела (чврста, течна и гасовита) заузимају одређени простор и на одређени начин га попуњавају Колико нас чула варају Да ли у корпи пуној јабука има још места У свету мерења (основне представе о мерењу и мери) Поређење и мерење дужине, масе и запремине У свету електрицитета Могућности наелектрисавања тела и њихова својства Светлост и сенка Можеш ли стићи своју сенку Боје дуге Видим да растем Шаре које живот значе	• формирање елементарних научних појмова из природних наука; • уочавање важних особина објеката или појава које се испитују; • препознавање неких критеријума за класификацију објеката и живих бића на основу уочених особина; • задовољење сопствене радозналости трагањем за одговорима на различите начине (постављањем питања, хипотеза, испробавањем...); • постављање хипотеза, односно исказивање претпоставки за решавање проблема; • извођење једноставних огледа; • подстицање истрајности и сарадње у покушајима заједничког постављања и решавања проблема; • уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и изведеним огледима; • решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму; • развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима.

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ – 1. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Животна средина	Циљ Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. Задаци: - упознавање појма и основних елемената животне средине; - уочавање и описивање основних појава и промена у животној средини; - уочавање и описивање појава које угрожавају животну средину; - развијање одговорног односа према себи и према животној средини; - развијање навика за рационално коришћење природних богатстава; - развијање радозналости, креативности и истраживачких способности; - развијање основних елемената логичног и критичког мишљења.
Природне појаве и промене у животној средини	
Загађивање животне средине	
Заштита животне средине и заштита здравља	

ЛЕПО ПИСАЊЕ – 1. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Писање	Циљ Оспособљавање ученика за лепо писање и развој сензибилитета за препознавање писма упоредо са развојем моторичких способности, као и усвајање читког и уредног писања. Задаци: - усвајање правилног повлачења уских и широких, косих, усправних и положених линија; - развијање способности за обједињавање линија у слова; - развијање способности повезивања слова у речи и реченице; - упућивање ученика у коришћење различитих материјала и подлога за писање; - оспособљавање ученика за припремање материјала за писање; - развијање моторичких способности у процесу лепог писања.
Облици и њихови квалитети	
Односи у видном пољу	
Контраст	
Разне врсте знакова и симбола	

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА – 1. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
- Употреба појединих врста материјала. - Избор и употреба једноставног прибора и алата. - Класификација материјала и предмета према одређеним параметрима. - Прављење целине од делова (на пример, слагалице). - Склапање модела од датих елемената (коцкице, дати делови неке целине...). - Упознавање улога појединих управљачких делова (прекидачи, клизачи и тастери) кућних апарата и уређаја. - Руковање појединим кућним апаратима и уређајима. - Правилно постављање батерије у играчке, батеријске лампе, даљинске управљаче... - Саставни делови рачунара (кућиште, монитор, звучници, штампач, тастатура, миш) и њихова намена. - Радње мишем. - Правилно укључивање рачунара, покретање програма и искључивање рачунара. - Елементи графичког радног окружења (прозор, икона, дугме...). - Руковање прозорима и иконама. - Покретање програма са ЦД-а. Готови програми (за забаву и учење). - Програм за цртање. - Тастатура. - Штампање.	- Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара; - развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања; - упознавање и руковање играчкама и кућним апаратима и уређајима; - упознавање са рачунаром и његовим деловима; - развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара.

ДРУГИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК, 2. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

ПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА	ЦИЉЕВИ
1. ЈЕЗИК	- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање главних реченичних делова; - упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма; - савладавање нових програмских захтева из правописа; - овладавање техником читања и писања латиницом; - мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире; - увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста; - уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма; - симултано усвајање књижевних и функционалних појмова; - овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе; - систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.
1.1. Граматика	
1.2. Правопис	
2. КЊИЖЕВНОСТ	
2.1. Лектира	
<i>2.1.1. Лирика</i>	
<i>2.1.2. Епика</i>	
<i>2.1.3. Драма</i>	
<i>2.1.4. Допунски избор</i>	
<i>2.1.5. Научно популарни и информативни текстови</i>	
2.2. Читање текста	
2.3. Тумачење текста	
2.4. Књижевни појмови	
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	
3.1. Основни облици усменог и писменог изражавања	
3.2. Усмена и писмена вежбања	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, 3. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. We're back!	Очекивана постигнућа на крају другог разреда Ученик треба да: - разуме говор наставника и записе са аудио и видео касета; - разуме једноставна упутства, захтеве, молбе и на њих адекватно реагује; - схвати општи смисао кратких једноставних исказа у контексту; - служи се невербалним облицима комуникације; - користи једноставне формалне и неформалне поздраве; - даје кратке исказе према датом моделу; - описује сам или уз помоћ наставника, слику и ситуације на слици; - зна да представи чланове своје породице и особе из непосредног окружења; - изражава своје потребе, допадања/недопадања, способност да се нешто уради; - изражава лепе жеље; - уме да се оријентише у простору и казује време на сату (пуни сати); - користи најједноставније језичке структуре и лексику да говори о себи, свом кућном љубимцу или љубимцу свог друга, предметима из непосредног окружења, својим интересовањима. Од ученика се очекује да уме да каже, сам или уз помоћ наставника, две до три кратке реченице, уз коректан изговор и интонацију и поставља једноставна питања ("да/не" питања, питања о идентитету, месту/положају где се лице или предмет налазе).
2. Party time!	
3. Home and family	
4. Friends	
5. Animals	
6. My town	
7. My favourite food	
8. Clothes	

МАТЕМАТИКА, 2. разред
5 часова недељно, 180 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 100	Ученици треба да: - савладају сабирање и одузимање до 100; - схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења; - упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења; - упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност рачунских операција (без употребе ових назива); - уочавају својства нуле као сабирка, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца; - савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења (до аутоматизма); - савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију заграде и редослед извођења рачунских операција; - умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције; - упознају употребу слова као ознаку за непознати број (односно, као замену за неки број) у најједноставнијим примерима сабирања и одузимања; - умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом (на основу веза између компонената операције); - схвате појам половине; - уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и разних кривих и изломљених линија; - уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи; - упознају и примењују мере за дужину (м, дм, цм) и време (час, минут, дан, седмица, месец).
ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЛИЦИ	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	

СВЕТ ОКО НАС, 2. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА Жива природа Нежива природа Веза живе и неживе природе	- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука; - овладавање почетним техникама сазнајног процеса и почетним методама и техникама учења; - подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно- развојним способностима; - подстицање и развијање истраживачких активности деце; - подстицање уочавања узрочно-последичних веза, појава и процеса, на основу различитих параметара; - описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу; - слободно исказивање својих запажања и предвиђања и самостално решавање једноставних проблем-ситуација; - развијање различитих социјалних вештина и прихватање основних људских вредности за критеријум понашања према другима; - развијање одговорног односа према окружењу као и интересовања и спремности за његово очување.
ГДЕ ЧОВЕК ЖИВИ	
ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	
КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 2. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Кретање облика у простору	Ученици треба да: - схвате ликовно-визуелни рад као израз индивидуалног осећања, доживљаја и стваралачке имажинације; - опажају, сећају се, објашњавају и реконструишу појаве или ситуације; - стекну искуства о: оплемењивању животног и радног простора, контрасту облика, карактеру облика, коришћењу материјала за рад, визуелним знаковима, опажањима облика у кретању, компоновању, рекомпоновању, дејству светлости на карактер облика; - развију навику лепог писања; - развију осетљивост за лепо писање (ћириличка и латиничка палеографија).
Дејство светлости на карактер облика (светлост)	
Амбијент - сценски простор	
Лепо писање са калиграфијом	
Контраст	
Индивидуално коришћење различитих материјала за рад (паковање)	
Разне врсте знакова и симбола	
Једнобојна композиција употребних предмета (клуаж)	
Замишљања	
Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем (везивање)	

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 2. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Извођење музике	Ученици треба да: - певају песме по слуху; - слушају вредна дела уметничке и народне музике; - свирају на дечјим музичким инструментима; - изводе дечје, народне и уметничке музичке игре
Певање	
Свирање	
Слушање музике	
Стварање музике	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 2. разред
3 часа недељно, 108 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Ходање и трчање	- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и играм; - развијање координације, гipкoсти, равнотеже и експлозивне снаге; - стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; - упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела; - стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика; - формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање"; - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.
Скакање и прескакање	
Вежбе (скакања и прескакања) упором рукама	
Бацања и хватања	
Вишења и пењања	
Вежбе на тлу	
Вежбе равнотеже	
Вежбе реквизитима	
Ритмичке вежбе и народни плесови	

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА), 2. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Бог је заједница личности Оца, Сина и Светог Духа (биће као заједница, као љубав).	Да ученик: - уочи да Литургија није обичан догађај;
Литургија као икона будућег века, Царства божјег.	- уочи да се на Литургији појављује Бог као заједница личности: Оца, Сина - Христа и Светог Духа;
Литургија - откривање Бога	- упозна структуру Литургије;
Структура Литургије - цркве	- разликује радње на Литургији;
Литургија је и присуство Христово и ишчекивање доласка Христовог	- уочи да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему.
Православна иконографија показује стање света и човека у будућем веку.	

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН), 2. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	Да ученик:
Јединство међу муслиманима	- уочи вриједност заједнице и сложног заједничког живљења;
Рад је ибадет	
Божији посланик А. С. узор свим муслиманима	- уочи вриједност вјеровања у једног Бога, Створитеља људи и Његове посланике, које је слао људима да им укажу на прави пут;
Како сам дошао на овај свијет	
Како и колико вјерујем	- уочи важност зеката (материјалног давања којим богати муслимани требају помоћи сиромашне);
Схватање предности Аллаху ђ. Ш.	
Човјек Аллахово ђ. Ш. најљепше створење	- уочи вриједност поста (уздржавања од уношења хране и пића од зоре па до заласка сунца);
Чување од гријеха	- схвати шта је пост и која је његова вриједност; - научи који су саставни дијелови поста;
Једино Аллах зна скривено	
Поносиш ли се својим именом	- схвати шта је хаџ (ходочашће Кабе);
Чистоћа у кући и ван ње	
Исламски шарти	- схвати шта је Каба, која је њена важност и шта она представља;
Намаски шарти	
Узимање абдеста	- упозна начин исламског обиљежавања празника;
Окретање према кибли	
Саставни дијелови намаза	- упозна најважније установе и институције муслимана на овим просторима и њихов значај;
Постите бићете здрави	
Хаџ	- упозна најзначајније датуме (празнике) које муслимани обиљежавају
Исламски Мубарек дани	
Ислам у нашој земљи	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ - САЗНАЊЕ О СЕБИ И ДРУГИМА, 2. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Групни рад, договарање и сарадња	- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима; - подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других; - оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност, да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге; - развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације; - оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању; - развијање креативног изражавања; - оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета; - оспособљавање ученика да упознају и уважавају дејча права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - развијање и неговање основних људских вредности.
Самопоштовање и уважавање других	
Осећања и потребе	
Вештине ненасилне комуникације	
Решавање сукоба и вршњачко посредовање.	
Школа по мери детета	
Дејча права и њихово остваривање	
Развијање и неговање основних људских вредности	
Евалуација	

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА, 2. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
БИЉКЕ	Усвајање знања о фолклорним празницима, биљкама и хлебовима (што су били носећи наставни мотиви у првом разреду), кроз следеће: - познавање разлике између отвореног и затвореног простора (ливада - кућа); - познавање разлике између настањивог и ненастањивог простора (шта је најмањи услов да се нешто сматра домом); - познавање различитих облика становања (пећина, кућа, село, варош, град); - елементарно познавање структуре традиционалне куће.
КУЋА	

РУКА У ТЕСТУ - ОТКРИВАЊЕ СВЕТА, 2. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Различити облици кретања у окружењу Кретање у забавном парку Како изазвати таласе у води Брзо, брже, најбрже - од чега то зависи Материјали и њихова електрична проводљивост Када ће сијалица да светли Дрво или метал - где се користе и зашто Мерим - значи упоређујем (мерење дужине, масе, времена и температуре) Дневна температура ваздуха Како настају различити звуци Својства звука (јачина, боја и висина) Звуци у жици и свирали Високо С	- формирање елементарних научних појмова из природних наука; - подстицање дечијих интересовања и интелектуалне активности; - подстицање дечијих питања, истраживања и дискусије; - препознавање неких критеријума за класификацију материјала и њихово коришћење; - постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема; - предлагање, самостално постављање и извођење једноставних огледа на основу упутства; - развијање критичког промишљања кроз посматрање и експеримент; - уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и изведеним огледима;

Биљке траже своје тло	- решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму; - развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима; - препознавање опасности и услова за безбедан рад.
-----------------------	--

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ, 2. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ЖИВОТНА СРЕДИНА	Циљ Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. Задачи: - знати појам животна средина и њене елементе; - препознавање и описивање најочљивијих појава и промена у животној средини; - стицање знања о појавама које угрожавају животну средину; - формирање навика и развијање одговорног односа према себи и животној средини; - развијање радозналости, креативности и истраживачких способности; - развијање основних елемената логичног и критичног мишљења.
ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ	
ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА	

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА, 2. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ
- Употреба појединих врста материјала и готових елемената. - Избор и употреба једноставног прибора и алата. - Класификација материјала и предмета према одређеним параметрима. - Употреба материјала и предмета и прављење једноставних делова и целина. - Руковање једноставним фотоапаратом. - Саставни делови рачунара. - Миш. - Готови програми (за забаву, рачунање и учење). - Употреба тастатуре. - Програм за цртање. - Чување цртежа (дати име и одредити место). - Проналажење сачуваног документа. - Програм за обраду текста - унос текста. - Штампање. - Скенирање. - Руковање дигиталним фотоапаратом. - Обрада слика. Фото албум. - Коришћење готових програма и припремљених шаблона за израду писма, честитке, календара, дипломе...	• Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара; • развијање конструкторских вештина; • развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања; • упознавање са рачунаром и његовим деловима; • стицање знања и развијање вештина за рад на рачунару; • стицање знања о могућностима примене стечених вештина у даљем учењу, игри и свакодневном животу; • развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата, апарата, уређаја и рачунара.

ДРУГИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК – 3. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТ	ЦИЉЕВИ
1. ЈЕЗИК	- овладавање техником читања и писања на оба писма; - савладавање просте реченице (појам, главни делови); - стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима; - постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике); - овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање); - постепено упознавање методологије израде писменог састава.
Граматика	
Правопис	
Ортоепија	
2. КЊИЖЕВНОСТ	
Лектира	
Лирика	
Епика	
Драма	
Допунски избор	
Научно популарни и информативни текстови	
Читање текста	
Тумачење текста	
Књижевни појмови	
Функционални појмови	
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	
Основни облици усменог и писменог изражавања	
Усмена и писмена вежбања	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, 3. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ
1. Families	Утврђивање старог и усвајање новог вокабулара (упознавање, поздрављање и представљање себе и других). Вокабулар у вези са ужом и широм породицом, суседима и пријатељима (mother, father, sister, brother, grandmother, grandfather...). Вокабулар везан за журке: party, candles, birthday cake... Упознавање са Садашњим простим временом глагола бити и његовим потврдним (I'm), упитним (Am I...?) и одричним обликом (I'm not...)
2. Countries	Усвајање вокабулара везаног за стране државе, националности и главне градове. Вокабулар: country, capital city, flag ... Вокабулар везаног за професије. Обрада правилне множине именица (boys, tomatoes...) Утврђивање упитних речи: Who? Where? Увођење неодређеног члана (a girl, an apple). Коришћење присвојних придева: What's your name?
3.Favourites	Описивање положаја и места где се лице и предмети налазе. Вокабулар везан за куповину, цене и омиљене предмете. Казивање бројева од 21 до 100. Показне заменице у једнини и множини: this,that,these,those. Увођење саксонског генитива : Ana's book, Petar's pencil...Увежбавање придева; Увођење именица са неправилном множином (irregular plural nouns): men, women,children...
4. Pets	Увођење вокабулара везаног за кућне љубимце (Dog, cat, hamster, parrot...). Увођење вокабулара везаног за делове тела. Описивање животиња. Увођење глагола <i>have got/has got</i> у потврдном, упитном и одричном облику.
5. Rooms	Увођење вокабулара везаног за предмете у учионици (board, desk ,table, bookcase.). Конверзација о локацији предмета. Увежбавање описивања собе. Конверзација о хотелима (amazing hotels). Коришћење предлога: <i>in, on, under, next to</i> . Увођење израза <i>there is/there are</i> ; Увежбавање питања <i>Is</i>

	<i>there.../Are there...?</i>
6.Free time	Увођење вокабулара везаног за активности којима се бавимо у слободно време. Читање и разумевање реченица о познатим личностима. Увођење вокабулара везаног за музичке инструменте (guitar, violin, piano...). Увођење модалног глагола <i>can/can't</i> ; Увежбавање дана у недељи (on + day) и питања When is...?. Упитан и одричан облик глагола can; Увођење израза <i>Let's + verb</i> . Давање предлога.
7. Food	Увођење вокабулара везаног за храну. Конверзација о омиљеној храни. Конверзација о стварима које волимо и не волимо.Увођење вокабулара везаног за прибор за јело и храну: fork, spoon, knife, plate,glass, chicken, meat... Увођење вокабулара везаног за пића (drinks):water,juice,tea... Увођење потврдног облика Present simple tense-a.
8. Summer Fun	Увођење вокабулара везаног за плажу. Усвајање свакодневних израза. Увођење императива ; Давање комплимената о одећи. Конверзација о летњем распусту. Писање текста о летњем распусту. Увођење вокабулара везаног за одећу:T-shirt,skirt, hat, shoes... Утврђување глагола у потврдном и одричном облику – Present simple tense.

МАТЕМАТИКА – 3. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
БЛОК БРОЈЕВА ДО 1000	Ученици треба да: - савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000; - упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих; - успешно обављају све четири рачунске операције до 1000; - упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање; - упознају зависност резултата од компонената операције; - знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције; - умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција; - знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова; - знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000; - упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10; - успешно решавају текстуалне задатке; - формирају представе о правој и полуправој; - уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао; - знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара); - стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања); - знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла; - упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век).
ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	

ПРИРОДА И ДРУШТВО – 3. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ПРИРОДА ↔ ЧОВЕК ↔ ДРУШТВО Мој завичај Нежива природа Веза живе и неживе природе	- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука; - развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају; - развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења; - развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности; - развијање основних елемената логичког мишљења; - стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења; - оспособљавање за сналажење у простору и времену; - разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама; - коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу; - развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.
КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	
НАШЕ НАСЛЕЂЕ	
МАТЕРИЈАЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА	
ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	

ЛИКОВНА КУЛТУРА – 3. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
КОРИШЋЕЊЕ РАЗНИХ МАТЕРИЈАЛА ЗА КОМПОНОВАЊЕ	- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања; - увођење ученика у различите могућности комуникација; - стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.
КОМПОЗИЦИЈА И ПОКРЕТ У КОМПОЗИЦИЈИ	
ОРНАМЕНТИКА	
ПРОСТОР (повезивање разних облика у целину)	
ОДАБИРАЊЕ СЛУЧАЈНО ДОБИЈЕНИХ ЛИКОВНИХ ОДНОСА ПО ЛИЧНОМ ИЗБОРУ УЧЕНИКА	
ПЛАКАТ, БИЛБОРД, РЕКЛАМА	
ЛИКОВНЕ ПОРУКЕ КАО МОГУЋНОСТ СПОРАЗУМЕВАЊА	
ЛИКОВНА ДЕЛА И СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ; ДЕЛА САВРЕМЕНИХ МЕДИЈУМА	

МУЗИЧКА КУЛТУРА – 3. Разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Ученици треба да: - певају песме по слуху; - слушају вредна дела уметничке и народне музике; - изводе дечје, народне и уметничке игре; - свирају на дечјим музичким инструментима; - усвајају основе музичке писмености.
Певање	
Свирање	
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – 3. Разред
3 часа недељно, 108 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
АТЛЕТИКА	- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и играм; - развијање координације, гipкости, равнотеже и експлозивне снаге; - стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела; - стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика; - формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање"; - стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	
РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ	
ОСНОВИ ТИМСКИХ ИГАРА	

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА) – 3. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Бог је створио јединствени свет и то као многе конкретне врсте ни из чега	Да ученици: - уоче да конкретни људи као и личности нису постојали пре него што су се родили; - спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност; - уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста; - запазе да је Бог на крају свега створио човека као личност;
Последице створености по природу и њено постојање	
Стварање човека на крају свега	

створеног по "икони и подобију Божијем"	- уоче разлику између природе и личности код човека; - уоче да се структура створеног света огледа у Литургији.
Евхаристија као свет у малом	
Стварање света и човека у православној иконографији.	

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН) – 3. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
УВОД	Да ученици: - упознају шта треба да учине прије намаза, - знају које су радње саставни дио намаза, - упознају начин обављања јутарње молитве, - упознају врсте јела и пића које муслиман смије јести, - упознају начин понашања муслимана при јелу и пићу, - упознају доказ да је Узвишени Аллах створио природу, - упознају Кур'анске суре које указују на важност времена, - упознају начин узимања абдеста.
НАМАЗ	
ИСХРАНА, ОДЕВАЊЕ И ПОНАШАЊЕ МУСЛИМАНА	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ – САЗНАЊЕ О СЕБИ И ДРУГИМА, 3. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима	- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима; - подстицање развоја самопоуздања и личне одговорности; - оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствене потребе и потребе других, и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге; - развијање свести о потреби уважавања различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање, порекло; - оспособљавање ученика за ненасилно решавање сукоба; - развијање појма пријатељства; - оспособљавање ученика да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници и да кроз договарање активно доприносе поштовању или мењању правила сагласно са потребама; - оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - развијање и неговање еколошке свести; - развијање моралног расуђивања и неговање основних људских вредности; - оспособљавање ученика да активно доприносе развоју
Уважавање различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање, порекло	
Пријатељство и моралне дилеме у вези са тим; развијање појма пријатељства и моралног расуђивања (крађа, лаж)	
Појединац и заједница; правила која регулишу живот у заједници; права и одговорности; договарање.	
Заштита од насиља: ненасилно решавање сукоба	
Развијање моралног расуђивања	
Развијање еколошке свести; брига о	

животињама и биљкама	школе по мери детета.
Евалуација	

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА, 3. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
ТРАДИЦИОНАЛНИ ЗАНАТИ	- развијање знања о фолклорним празницима, биљкама, хлебовима и кући - дому, - познавање разлика између отвореног и затвореног простора (ливада - кућа), - упознавање различитих традиционалних заната у окружењу, - стицање елементарних знања о појединим традиционалним занатима, - упознавање са фолклорним веровањима као пратећим формама традиционалних заната, - упознавање карактеристичних обичајно-обредних облика понашања везаних за одређене традиционалне занате, - упознавање типичних традиционалних заната урбаних и руралних средина, - схватање значаја о чувању и неговању традиционалних заната.

РУКА У ТЕСТУ - ОТКРИВАЊЕ СВЕТА, 3. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Испитајмо нека својства ваздуха, воде и смеша (раствора), или онога што удишемо, пијемо и једемо. Да ли је боца празна? Ветроказ. Мали замрзивач. Како сачувати лед. Водена турбина. Потопи једрењак. Плива - тоне јаје. Направи магнет. Да ли вода проводи електричну струју? Да ли ће заједно да падну на земљу (кликери различитих величина, једнаке коцке од дрвета, пластике и стиropopa...)? Шта најбрже пада: лист, лоптица или авион - све од хартије? Како нам помаже Земљина тежа? Мерење времена. Пешчани сат.	- формирање елементарних научних појмова из природних наука; - развијање дечијих интересовања и интелектуалне активности; - развијање истраживачких способности и креативности кроз различите поставке експеримента; - испитивање основних карактеристика гасова, течности и чврстих тела и препознавање критеријума за њихову класификацију; - формулисање питања, постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема; - развијање критичког промишљања кроз посматрање и експеримент; - уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и изведеним огледима; - решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму; - коришћење научног речника, примереног узрасту, за описивање промена својстава материјала, појава и процеса; - подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске; - развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима; - препознавање опасности и услова за безбедан рад.

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ, 3. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ЖИВОТНА СРЕДИНА	• разумевање појава везаних за непосредну животну средину; • препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини (квалитет воде, ваздуха, земљишта, хране, биљног и животињског света); • уочавање узрочно-последичних веза у животној средини; • уочавање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа; • васпитавање ученика да чува и уређује простор у коме живи и учи; • стицање навика одговорног понашања према животињама; • развијање интересовања и способности за активно упознавање и чување животне средине; • решавање једноставних проблем-ситуација - самостално и у тиму; • развијање правилног става и критичког мишљења.
ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ	
ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА, 3. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Правимо, конструишемо	• Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара; • развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања; • развијање конструкторских вештина; • упознавање и употреба образовних програма; • упознавање једноставног програма за цртање и одговарајуће "алате"; • развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу; • развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара.
Играмо игрице	
Компјутерски буквар	
Играмо се и цртамо	
Пиши - бриши	
Рачунамо - рад са калкулатором	
Креирамо, стварамо	

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК, 4. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

ПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА	ЦИЉЕВИ
1. ЈЕЗИК	- проширивање знања о простој реченици и њеним деловима; - савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима; - оспособљавање за изражајно читање и казивање; - поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза); - навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма; - савладавање основа методологије израде писмених састава.
Граматика	
Правопис	
2. КЊИЖЕВНОСТ	
Лектира	
<i>Лирика</i>	
<i>Епика</i>	
<i>Драма</i>	
<i>Допунски избор</i>	
<i>Научно популарни и информативни текстови</i>	
Читање текста	
Тумачење текста	
Књижевни појмови	
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	
Основни облици усменог и писменог изражавања	
Усмена и писмена вежбања	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, 4. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
People	Оспособљавање ученика да воде кратке разговоре приликом упознавања. Увођење вокабулара који се односи на омиљене ствари и боје. Описивање људи (описни придеви за косу и очи). Увођење вокабулара везаног за чланове породице. Вежбање вокабулара везаног за плажу. Обнављање свих облика глагола to be (Present Simple Tense). Увођење граматичке јединице – саксонски генитив и граматичке јединице: have got/haven't got.
Home	Увођење вокабулара везаног за називе соба и делова намештаја (table, desk, chair, wardrobe). Увођење и вежбање глагола за давање инструкција. Обнављање императива. Вођење конверзације о местима становања. Вежбање вештине писања – писмено описивање куће. Обрада граматичке јединице: there is/there are + some/any. Обрада упитних реченица Is there...?/Are there...? + Any, обрада предлога за место.
Animals	Обрада и вежбање вокабулара везаног за имена животиња (cat, dog, parrot, lion...). Увођење глагола кретања (action verbs). Обрада вокабулара везаног за делове тела и неправилну множину именица. Вежбање конверзације и постављања питања о нечијим способностима. Обрада модалног глагола can. Обрада и вежбање описних придева. Вежбање тражења и давања дозволе (asking for permission).

My life	Увођење вокабулара везаног за глаголе којима се описује рутина. Обрада вокабулара везаног за време (time). Увођење новог вокабулара везаног за извођење одређених покрета (hop, stomp, slide to the right). Обрада новог вокабулара везаног за храну (have + meal, eat + particular food). Обрада предлога (by, on) који се користе у колокацији са превозним средствима. Обрада упитног облика у времену Present Simple Tense и упитног облика који почиње са What.
Sport	Обрада вокабулара везаног за спортове. Конверзација о спортовима. Обрада вокабулара везаног за годишња доба и доба дана. Обнављање глаголских именица, упитних речи, обрада заменице it у функцији објекта. Глаголи do I play, глаголске именице (like/love/hate + -ing). Обрада упитних речи (WH- questions). Вежбање тражења информација о саговорнику и давања информација о себи. Конверзација о стварима које волимо/не волимо да радимо.
Detectives	Увођење вокабулара везаног за град, места у граду и правце кретања. Увођење и вежбање времена Present Continuous Tense, потврдан и одричан облик. Вођење конверзације о радњи која је тренутно у току. Пројекат – конверзација и писање о изабраном детективу или шпијуну
Celebrations	Увођење вокабулара везаног за месеце, прославе, празнике, временске прилике. Увођење предлога in уз месеце. Увођење вокабулара везаног за датуме и редне бројеве, као и предлога on испред датума. Present Simple и Present Continuous Tense – увођење упоредног коришћења. Увођење прилога за учесталост (frequency adverbs). Вођење конверзације о учесталим активностима.
School	Увођење вокабулара везаног за школске предмете, вођење конверзације о њима као и конверзација о прошлом викенду. Увођење времена Past Simple Tense глагола to be (потврдан и одричан облик). Увођење придева - feeling adjectives. Вођење конверзације о осећањима.

МАТЕМАТИКА, 4. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Скуп природних бројева	Ученици треба да: - успешно савладају читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему; - упознају скуп природних бројева; - науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе; - умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција; - упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на примерима);
Мерење и мере	- примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица; - знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција; - знају да решавају једноставније једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева;
Површина	- успешно решавају задатке дате у текстуалној форми; - упознају разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина; - знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадрата; - упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадрата и коцке.

ПРИРОДА И ДРУШТВО, 4. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Моја домовина део света	Општи циљ интегрисаног наставног предмета <i>Природа и друштво</i> јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Сусрет са природом	- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука; - развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају и домовини;
Истражујемо	- развијање радозналости, интересовања и способности за активно

природне појаве	уознавање оуружења;
Рад, енергија, производња и потрошња	- развијање способности запажања основних својстава материјала, објеката, појава и процеса у оуружењу и уочавање њихове повезаности; - развијање елемената логичког мишљења; - стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
Осврт уназад - прошлост	- оспособљавање за сналажење у простору и времену; - разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама; - коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у комуникацији и другим интеракцијским односима; - развијање одговорног односа према себи, другима, оуружењу и културном наслеђу; - чување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину.

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 4. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Колаж, фротаж, деколаж и асамблаж	Ученици треба да: - разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике; - граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу; - усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја; - ускладе ликовни рад са другим медијима (звук, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима); - препознају ликовне технике.
Везивање облика у тродимензионалном простору и у равни	
Сликарски материјали и технике	
Основне и изведене боје	
Линија, површина, волумен, боја, простор	
Амбијент – сценски простор	

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 4. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. Извођење музике	Ученици треба да: - певају песме по слуху; - певају песме солмизацијом; - обраде просте и сложене тактове; - усвајају основе музичке писмености; - свирају на дечјим музичким инструментима; - изводе дечје, народне и уметничке игре; - импровизују мелодије на задани текст; - упознају звуке разних инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике.
1.1. Певање	
1.2. Свирање	
2. Слушање музике	
3. Стварање музике	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 4. разред

3 часа недељно, 108 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
АТЛЕТИКА	- усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације; - усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања; - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.; - естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ	
РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ	
ОСНОВИ СПОРТСКИХ ИГАРА	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
ЦИЉ ЗБОГ КОГА ЈЕ БОГ СТВОРИО СВЕТ (ДА СВЕТ ПОСТАНЕ ЦРКВА)	Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска заједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница. Задаци православног катихизиса (веронауке) су да ученик: - изгради свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа; - уочи да је Христос корпоративна личност; - запази да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима; - стекне појам о бићу као заједници; - схвати да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.
ЛИТУРГИЈА ЈЕ ЗАЈЕДНИЦА МНОГИХ ЉУДИ И ПРИРОДЕ С БОГОМ ОЦЕМ ПРЕКО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА – ХРИСТА	
ЦРКВА КАО ИКОНА БУДУЋЕГ ЦАРСТВА	

ВЕРСКА НАСТАВА – ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
ПОРОДИЦА И ДРУШТВО	Циљ наставе исламске вјеронауке (илмудин) у четвртм разреду јесте да ученике упозна са чињеницом да су они друштвена бића која знају цијенити основне вриједности у животу на овоме свијету, те да у пракси Посланика Мухамеда а.с. налазе одговор за своје проблеме и узор за свој однос према ономе што их окружује. Задаци наставе исламске вјеронауке (илмудин) су да код ученика: - развија свијест о Богу као Створитељу и људима као најсавршенијим створењима; - развија способност о вредновању културе и цивилизације у којој
ЖИВОТ ПОСЛАНИКА МУХАМЕДА А.С.	
НАМАЗ (МОЛИТВА)	

	живе, те - схватање разлога успона и падова у историји човјечанства; - развије способност за одговорно обликовање заједничког живота са другима.
--	--

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ - САЗНАЊЕ О СЕБИ И ДРУГИМА, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима	Општи циљ предмета је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика IV разреда основне школе. Овај предмет треба да пружи ученицима могућност да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге. Задаци који се односе на разумевање, усвајање следећих најважнијих појмова: - дечја и људска права и слободе, идентитет, друштвена одговорност, различитост култура, једнакост, право и правда, мир, сигурност и стабилност, демократија Задаци који се односе на вештине и способности: - примена појмова, критичко мишљења, јасно и разговетно исказивање личних ставова, самостално доношење одлука и извођење закључака, саосећајна комуникација, истраживање, тимски рад, ненасилно решавање сукоба, руковођење, учешће Задаци који се односе на ставове и вредности: - приврженост демократским начелима и поступцима - дечја и људска права, једнакост, правда, друштвена одговорност, плурализам, солидарност, приватност; - приврженост мирољубивом, партиципативном и конструктивном решавању проблема; - спремност на заступање и заштиту својих и туђих права; - спремност на преузимање јавне одговорности за своје поступке; - заинтересованост за свет око себе и отвореност према разликама; - спремност на саосећање са другима и помоћ онима који су у невољи; - спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди на свим нивоима.
Дечја права су универзална, једнака за све	
Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи	
Живим демократију, демократска акција	
Људско биће је део целог света, развијање еколошке свести	
Евалуација	

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Традиционални облици транспорта и транспортна средства	У четвртном разреду, у оквиру овог изборног предмета, ради се и даље на развијању тема из прва три разреда и додају им се нови носећи мотиви кроз теме Традиционални облици транспорта и транспортна средства, Народни музички инструменти и Носиоци народне традиције. Циљ и задаци: - продубљивање знања о фолклорним празницима, биљкама, кући, занатима; - стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њиховом значају за живот људи на селу и у граду; - упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове
Народни музички инструменти	
Носиоци народне	

традиције	- улоге у традицијској култури; - упознавање са носиоцима народне традиције (усменим, писаним и материјалним); - схватање важности чувања и неговања народне традиције.
------------------	---

РУКА У ТЕСТУ - ОТКРИВАЊЕ СВЕТ, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Истражимо: Има ли правила која важе за сва кретања. Да ли је лакше помоћу стрме равни (подизање предмета, савлађивање успона). Чему служи полуга. Присуство притиска ваздуха (атмосферског притиска). Боца као барометар. Како угасити ужарено дрвце. Притисак у води. Како воду учинити бистром. У којој води сапун боље пени (кишница, вода са чесме, морска вода). Како вода проводи топлоту. Како направити водени термометар. У којој ће посуди чај најдуже остати топао. Лимун као батерија. Како су везане две сијалице које светле ако при одвртању једне друга остане да светли. Како направити компас. "Струјни" магнет. Како помоћу огледала осветлити део тела који је у сенци. Шта се догађа иза угла зграде (перископ). Ликови код равнoг огледала (различит положај предмета и огледала). Који се ефекти могу постићи са два равна огледала. Кашика као огледало. Да ли нас очи варају (преламање светлости). Лупа нам помаже - како.	- формирање и развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање; - развијање способности за активно стицање знања о природним појавама кроз истраживање; - развијање дечјих интересовања и интелектуалне активности; - развијање способности запажања основних својстава објеката (материјала), појава и процеса и уочавање њихове повезаности; - формулисање питања, постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема; - развијање критичког мишљења кроз посматрање и експеримент; - истраживање и уочавање узрочно-последичних веза појава и процеса окружењу и у изведеним огледима, издвајање параметара и уочавање њиховог односа; - решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму; - коришћење научног речника, примереног узрасту, за описивање промена својстава материјала, појава и процеса и поступака и корака у истраживању; - подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске; - развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима; - препознавање опасности и услова за безбедан рад.

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ЖИВОТНА СРЕДИНА	- оспособљавање за активно упознавање стања животне средине; - познавање узрочно-последичних веза у животној средини; - познавање негативних утицаја човека на животну средину; - испитивање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа;
ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ	- подстицање одговорног односа према живом свету; - подстицање одговорног односа за рационално коришћење природних богатстава; - уочавање различитости у живом свету као услова за опстанак;

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	- испитивање појава и промена у природи;
	- подстицање одговорног, здравог односа према себи;
	- оспособљавање за решавање проблемских ситуација самостално/тимски;
	- оспособљавање за доношење правилног става и за критичко мишљење.

ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА, 4. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ
Цртамо и пишемо	- развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
Правимо одељењске новине	- развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
Играмо се и снимамо	- упознавање и употреба једноставних програма за рачунарске игре и образовне програме;
Креирамо, стварамо	- развијање способности решавања задатака уз помоћ рачунара;
	- развијање конструкторских вештина;
	- развијање способности за тимски рад.

ДРУГИ ЦИКЛУС

ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ФОНД ЧАСОВА У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ

(на основу Наставног плана основног образовања и васпитања за други циклус)

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик - енглески	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: А		23	828	24	864	26	936	26	884
Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање - изабрани спорт	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: Б		4	144	4	144	4	144	4	136
УКУПНО: А + Б		27	972	28	1008	30	1080	30	1020
Ред. број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Хор и оркестар	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: В		1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: А+Б+ В		28	1008	29	1044	31	1116	31	1054

Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни настави предмети

Ред. број	Облик образовно васпитног рада	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	28	1008	29	1044	31	1116	31	1054
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Додатни рад	1	36	1	36	1	36	1	34
Ред. број	Остали облици образовно васпитног рада	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Обавезне ваннаставне активности								
	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Слободне активности								
	Друшвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	34-68
	Екскурзија	1 дан		1 дан		До 2 дна		До 3 дана	

ПЕТИ РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК, 5. разред

5 часова недељно, 180 часова годишње

ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТ	ЦИЉЕВИ
4. ЈЕЗИК Граматика Правопис Ортоепија	• проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима; • овладавање простом реченицом и њеним деловима; • појам сложене реченице; • увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости врста речи; • стицање основних знања о именицама, значењима и функцијама падежа; • стицање основних знања о именичким заменицама и бројевима; • стицање основних знања о глаголима (видовима и функцијама); • оспособљавање ученика за уочавање разлике у квантитету акцента; • савладавање елемената изражајног читања и казивања текстова, одређених програмом; • увођење ученика у тумачење мотива, песничких слика и изражајних средстава у лирској песми; • увођење ученика у структуру епског дела, с тежиштем на књижевном лику и облицима приповедања; • увођење ученика у тумачење драмског дела, са тежиштем на драмској радњи и лицима; • оспособљавање ученика за самостално, планско и економично препричавање, причање, описивање, извештавање, те за обједињавање разних облика казивања (према захтевима програма).
5. КЊИЖЕВНОСТ Лектира <i>Лирика</i> <i>Епика</i> <i>Драма</i> <i>Допунски избор текстова</i> <i>Научнопопуларни и информативни текстови</i> Читање текста Тумачење текста Књижевнотеоријски и функционални појмови	
6. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Основни облици усменог и писменог изражавања Усмена и писмена вежбања	

СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ

2 часа недељно, 72 часа годишње

ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Introduction	Упознавање са наставним садржајем, увежбавање представљања и давања инструкција;

	Глаголи <i>To be, Have got, Can</i> ; императив
Fun	Усвајање вокабулара у вези са дневним активностима, учесталим радњама, ТВ садржајима; <i>Present Simple, Present Continuous</i> ; прилози за учесталост
Food	Усвајање вокабулара у вези са храном и пићем, празницима. Усвајање исказа за учтиву понуду и захтеве. Бројиве и небројиве именице, израда вежбања са изразима <i>some/any, much/many, a lot of..</i>
Stories	Усвајање вокабулара у вези са временским одредницама, Причање о прошлости. <i>Past Simple, was/were</i> , правилни и неправилни глаголи
Cities	Усвајање вокабулара у вези са различитим градовима и њиховим знаменитостима. Изражавање предлога. Придеви за описивање места, компаратив и суперлатив, изрази са <i>too</i> и <i>enough</i> , песмица <i>I Get The Sweetest Feeling</i> . Први писмени задатак.
Explore!	Усвајање вокабулара везаног за природу, биљке и животиње. Обрада бројева од 100 до 1000000 и давање и праћење упутстава помоћу изрази за кретање. <i>Going to</i> , постављање питања са <i>how</i>
Space	Усвајање вокабулара у вези са описивањем свемира, конверзација о свакодневним обавезама; Изрази са <i>have to</i> , исказивање будућности употребом облика <i>will</i> , присвојне заменице, песмица <i>Space Oddity</i>
Music	Усвајање вокабулара у вези са музиком (врсте, музички инструменти), конверзација о искуствима и догађајима из прошлости. <i>Present Perfect, Present Perfect / Past Simple</i> Други писмени задатак.
Friends	Усвајање вокабулара у вези са физичким описом људи, исказивање слагања и неслагања употребом одговарајућих предлога уз глаголе <i>Should, Present Continuous, verb + with / to / at/ about</i> ; песмица <i>Help</i>

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 5. Разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
СЛОБОДНО РИТМИЧКО КОМПОНОВАЊЕ	- поступно развијање способности ученика за визуелно памћење и предочавање; - поступно оспособљавање ученика за артикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања ликовних елемената: линија, облика, боја;
ЛИНИЈА	
ОБЛИК	
ОРНАМЕНТ	
СВЕТЛИНСКИ ОБЈЕКТИ И КОЛАЖ	- поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање у стварању колажа, светлинских објеката и у обликовању и преобликовању употребних предмета; - даље развијање способности ученика за конструисање, комбинаторику и обликовање; - проширивање сазнања и искуства ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања; - мотивисање ученика на активан однос према актуелним питањима које се односе на заштиту и унапређивање човекове природне и културне средине.
ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	
ОБЛИКОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА	

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 5. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Ученици треба да: - певају песме по слуху; - обраде просте и сложене тактове; - усвајају нове елементе музичке писмености; - свирају на дечјим музичким инструментима; - изводе дечје, народне и уметничке игре; - импровизују мелодије на задани текст; - упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике.
Певање песама	
Свирање	
Основе музичке писмености	
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	

ИСТОРИЈА, 5. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
УВОД У ИСТОРИЈУ	- разумевање појма прошлости; - упознавање начина и значаја проучавања прошлости; - разумевање основних одлика праисторије и старог века; - разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); - оспособљавање за коришћење историјске карте; - стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; - упознавање са основним одликама античке културе.
ПРАИСТОРИЈА	
СТАРИ ВЕК	

ГЕОГРАФИЈА, 5. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
УВОД	Ученици треба да: - упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште; - стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима; - стекну основна знања о Сунчевом систему; - стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и
ВАСИОНА И ЗЕМЉА	

ГЕОГРАФСКА КАРТА	величини; - стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама; - стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације;
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Земљина кретања Унутрашња грађа и рељеф Земље Ваздушни омотач Земље	- схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа; - разумеју антропогене утицаје на рељеф; - стекну основна знања о структури и саставу атмосфере; - стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи; - разумеју потребу очувања и заштите атмосфере; - се оспособе за коришћење географске литературе, Интернета и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива; - развијају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

МАТЕМАТИКА, 5. РАЗРЕД

4 часа недељно, 144 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
СКУПОВИ	Ученике треба оспособити да: ○ умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове; ○ изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке; ○ схватају смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки"; ○ схвате познате геометријске фигуре (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) и као скупове тачака, уз њихово адекватније описивање, примењујући при томе скуповне операције и ознаке; ○ упознају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове са паралелним крацима и њихова својства, као и да умеју да цртају праву паралелну датој правој; ○ упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости; ○ умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац; ○ схвате појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други; ○ умеју да упоређују разломке и да их илуструју на бројевној правој; ○ стекну довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа); ○ могу да читају, састављају и израчунавају мање сложене бројевне изразе; ○ умеју да реше једноставније једначине и неједначине у вези са разломцима; ○ увиђају математички садржај у текстуалним задацима и да га могу изразити математичким језиком; ○ упознају осну симетрију и њена својства, као и да умеју да изводе конструкције симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.
СКУПОВИ ТАЧАКА	
ДЕЉИВОСТ	
УГАО	
РАЗЛОМЦИ	
ОСНА СИМЕТРИЈА	

БИОЛОГИЈА, 5. Разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
	Ученици треба да:

УВОД	- схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом или микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате; - упознају основну јединицу грађе живих бића; - упознају разноврсност живих бића; - схвате појам ботанике као научне области биологије; - упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа; - знају да објасне грађу и улогу цвета, плода и семена; - схвате процесе и начине опрашивања и оплођења; - упознају царство биљака и најзначајније групе; - упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи; - развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке); - упознају царство гљива и њихове основне карактеристике.
ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	
ЦАРСТВО БИЉАКА - ГРАЂА И ЖИВОТНИ ПРОЦЕСИ БИЉАКА	
РАЗНОВРСНОСТ БИЉАКА, ЗНАЧАЈ И ЗАШТИТА	
ЦАРСТВО ГЉИВА	

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ, 5. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
УВОД	Ученици треба да: - се упознају са техником, техничким достигнућима и значајем техничког и информатичког образовања; - се упознају са програмом техничког и информатичког образовања; - се упознају са организацијом рада у кабинету за техничко и информатичко образовање и мерама заштите; - упознају пут од идеје до реализације; - упознају прибор за техничко цртање и развију вештину његовог коришћења; - упознају основне елементе техничког цртања: формат, врсте линија, приказивање предмета (скица, цртеж), котирање и размеру; - науче приказивање своје идеје помоћу скице и техничког цртежа; - науче да нацртају једноставан технички цртеж помоћу рачунара; - науче да реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената; - науче како се врши избор материјала за реализацију своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала; - науче да израде једноставније статичке и динамичке моделе и макете од делова из конструкторског комплета и готових елемената, према одговарајућим упутствима и својим идејама; - науче самостално да израде једноставније предмете по својој идеји помоћу одговарајућег прибора и ручног алата, применом основних радних операција од лако обрадивих материјала и готових елемената; - знају називе и функцију основних и допунских уређаја рачунара; - науче да укључе рачунар и знају функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима; - науче да користе рачунар за исписивање текста и за једноставније техничке цртеже без програмирања;
ГРАФИЧКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ	
ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ	
ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНОЛОГИЈЕ	
ЕНЕРГЕТИКА	

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ - МОДУЛИ	- упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, папир, текстил, кожа, пластичне масе; - упознају основне принципе механичке обраде материјала; - науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала; - науче да разраде технолошки поступак; - се упознају са значајем, врстама и основним изворима енергије;
САОБРАЋАЈ	- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде; - се навикавају на штедњу енергије; - стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водени и ваздушни; - стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја; - упознају основна правила и прописе кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају; - упознају хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију у саобраћају.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 5, разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
I. РАЗВИЈАЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ	<u>Општи оперативни задаци:</u> - подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - развој и усавршавање моторичких способности; - стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање; - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно-образовног подручја; - формирање морално-вољних квалитета личности; - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада. <u>Посебни оперативни задаци:</u> - развој основних моторичких способности, првенствено гipкости, брзине и координације; - стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања; - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика
II. УСВАЈАЊЕ МОТОРИЧКИХ ЗНАЊА, УМЕЊА И НАВИКА Атлетика Вежбе на справама и тлу Рукомет Ритмичка гимнастика и народни плесови	
III. ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА), 5. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
1. Припрема света за долазак Сина Божјег у свет	Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом). Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика: - развије способност уочавања да су грех и зло у свету последица погрешног изражавања човекове слободе; - развије способност уочавања да Бог поштује човекову слободу али да не одустаје да свет доведе у вечно постојање; - изгради свест о томе да Бог воли човека и свет и да их никад не напушта, али вечни живот зависи и од слободе човека и његове заједнице с Богом; - развије способност спознавања да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет, а то је да се свет сједини с Њим посредством човека и да тако живи вечно; - развије способност уочавања сличности у структури старозаветне и новозаветне цркве.
2. Стари завет између Бога и света кроз изабрани народ	
3. Аврам, родоначелник јеврејског народа, праслика Христа као главе цркве	
4. Мојсијев закон као припрема и водич ка Христу	
5. Старозаветни мотиви у православној иконографији	

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН), 5. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
ТЕМЕЉНЕ ИСЛАМСКЕ ДУЖНОСТИ (исламски шарти)	- познавање основних принципа вјере ислама; - познавање вриједности молитве; - познавање саставних дијелова молитве; - упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице; - развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима, - развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама, - развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.
НАМАЗ (молитва)	
ДУЖНОСТИ МУСЛИМАНА ПРЕМА СЕБИ И ПОРОДИЦИ	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ, 5. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА	- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу; - упознавање школских правила и процедура; - разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела; - упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе; - развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења; - обучавање техникама групног рада; - развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и делања.
САГЛЕДАВАЊЕ УСЛОВА ШКОЛСКОГ ЖИВОТА	
ИЗБОР ПРОБЛЕМА НА КОМЕ ЋЕ СЕ РАДИТИ	
САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ	
АКТИВИЗАМ И ПАРТИЦИПАЦИЈА - ПЛАН АКЦИЈЕ	
ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА ПЛАНА АКЦИЈЕ	
ОСВРТ НА НАУЧЕНО - ЕВАЛУАЦИЈА	

СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ, 5. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају петог разреда
ТЕМЕ И СИТУАЦИЈЕ: • Школа; • Ја и моји другови; • Породица и блиско окружење; • Празници; • Исхрана; • Одећа; • Окружење; • Остало.	Разумевање говора Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану француским језиком, не дужу од две до три минуте и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разуме излагање до 5 реченица саопштене кроз монолог, краћи разговор или краћу информацију, упутство за рад ... Разумевање писаног текста Ученик чита, наглас и у себи, са разумевањем кратке (највише до 50 речи) писане и илустроване текстове у вези са познатим темама. Разуме упутство у уџбенику и радним листовима. Усмено изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку у три до пет реченица, представи себе или другог, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника; ступи у дијалог и у оквиру четири, пет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор... Писано изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке – до 30 речи. Допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја: допуњава честитку, пише личне податке (име, презиме и адресу), кратко одговора на једноставна питања (ко, шта, где). Интеракција Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама. Реагује на упутства, поставља једноставна питања, изражава допадање/недопадање, тражи разјашњење када нешто не разуме, учествује у заједничким активностима (у пару, у групи). Знања о језику Употребљава граматичке садржаје у одговарајућем комуникативном контексту (без инсистирања на експлицитном познавању граматичких правила); препознаје шта је ново научио; схвата значај познавања језика; користи стратегије стечене учењем првог страног језика; разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у
КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	
ГРАМАТИКА	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ, 5. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
I. РАЗВИЈАЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ СПЕЦИФИЧНИХ ЗА ИЗАБРАНИ СПОРТ	Општи оперативни задаци: - задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем; - подстицање потребе ученика за личном афирмацијом, групном - идентификацијом као доприносом за бржу социјализацију личности; - развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног учинка у изабраној спортској грани; - примена стеченог знања у систему школских спортских такмичења; - развој и усавршавање моторичких способности; - формирање морално-вољних квалитета личности. Посебни оперативни задаци: - развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације и прецизности изабране спортске гране; - стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом изабране спортске гране; - примена стечених спортско техничких и тактичких знања и умења изабраног спорта у сложеним условима (кроз игру и такмичење); - усвајање етичких вредности: поштовање партнера - противника, правила такмичења и фер плеја.
II. ПРОГРАМ ИЗАБРАНЕ СПОРТСКЕ ГРАНЕ	
III. ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ	
СПОРТСКА ТАКМИЧЕЊА	

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**ЧУВАРИ ПРИРОДЕ, 5. разред****1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота. Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици: - развијају образовање за заштиту животне средине; - развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим
ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	

ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	развојем; развијају здрав однос према себи и другима; умеју да на основу стечених знања изаберу квалитетне и здраве стилове живота;
БИОДИВЕРЗИТЕТ - БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	- примењују рационално коришћење природних ресурса; - препознају изворе загађивања и уочавају последице; - стичу способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема; - развијају радозналост, активно учествовање и одговорност; - поседују развијену свест о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине, природе и биодиверзитета.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 5. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
УВОД	- разумевање појма свакодневни живот; разумевање појма прошлост; разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости; - усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости; идентификовање актуелних дечјих игара (врсте и њихова функција); - упознавање с дечјим играма у прошлости (врсте и њихова функција); - идентификовање сличности и разлика између игара некад и сад; - разумевање значаја игре у развоју појединца и друштва; - упознавање са свакодневним животом људи у праисторији; - упознавање са свакодневним животом народа Старог истока; - упознавање са свакодневним животом старих Грка; - упознавање са свакодневним животом старих Римљана; - подстицање ученика на самостални истраживачки рад; - развијање способности повезивања знања из различитих области; - подстицање креативности.
ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И СТАРОМ ВЕКУ	

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ, 5 разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ЦРТАЊЕ	Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења. Ова изборна настава такође: - омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе; омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;

	- мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;
СЛИКАЊЕ	- развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; - ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства; - развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење; - развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу; развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
ВАЈАЊЕ	- континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде; - ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве; омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности; развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

ХОР И ОРКЕСТАР, 5 разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Општи циљ наставе изборног предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задаци су:
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; - да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; - да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука;
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	- да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - да развија критичко мишљење.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, 5 разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ОПЕРАТИВНИ СИСТЕМ	- упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
РАД СА ТЕКСТОМ	- упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума; - упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;

УВОД У МУЛТИМЕДИЈУ	- упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма; - упознавање ученика са радом у програму за обраду текста; - упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији; - оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма
---------------------------	--

ШЕСТИ РАЗРЕД

А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК, 6. разред

4 часа недељно, 144 часа годишње

ПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА	ЦИЉЕВИ
1. ЈЕЗИК Граматика Правопис Ортоепија	• увођење ученика у грађење речи; • упознавање са гласовним системом; • упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи; • утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица; • стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози); • проширивање знања о сложеној реченици; • оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената; • оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама; • развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту; • постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања - према захтевима програма.
2. КЊИЖЕВНОСТ Лектира <i>Лирика</i> <i>Епика</i> <i>Драма</i> <i>Допунски избор текстова</i> <i>Научнопопуларни и информативни текстови</i> Читање текста Тумачење текста Књижевнотеоријски и функционални појмови	
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА • Основни облици усменог и писменог изражавања • Усмена и писмена вежбања	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, 6. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
-----------------	-----------------

School Days	Представљање себе и других, поздрављање; разумевање и давање једноставних упутстава и команди; постављање и одговарање на питања. Заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији)
People	Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева итд. Договор и узајамно поштовање међу члановима породице - приватне прославе (рођендан, годишњице и др.)
Time Out	Примање и упућивање позива за учешће у игри/групној активности.Изражавање допадања/недопадања. Изражавање физичких сензација и потреба. Припрема, планирање, организација, подела послова - обавезе у кући, уређење простора у којем се живи, промене у сопственом кутку (постери, нове боје ...) - изражавање обавезе, забране, недостатака
Places	Усвајање вокабулара у вези са временским одредницама. Исказивање просторних односа, релација и величина (<i>идем, долазим из..., лево, десно, горе, доле...</i>) Развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза). Традиција и обичаји у културама енглеског језичког подручја (карневал...) Први писмени задатак
Food	Усвајање вокабулара у вези са храном и учење о правилној исхрани. Оброци (сличности и разлике са исхраном у земљама чији се језик учи), наручивање хране, савети о хигијени у кухињи
Celebrations	Усвајање вокабулара у вези са празницима и прославама, упознавање културе и традиције других народа. Стамбена насеља - како станујемо (блок, насеље, кућа ...), споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама чији се језик учи)
Holiday	Усвајање вокабулара у вези са одмором и распустом (летовање/зимовање) Куповина на једном месту (велике робне куће, олакшице)
Our World	Усвајање вокабулара у вези са физичким описом људи, исказивање слагања и неслагања; природно окружење и заштита животне средине Развијање критичког става према негативним елементима вршњачке културе (нетолеранција, агресивно понашање итд.) употреба информација из медија; образовни систем у другим земљама Други писмени задатак

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима	Ученици треба да: - развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима; - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција; - посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности; - развијају љубав према ликовном наслеђу; - оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења; - развијају способности за креативно и апстрактно мишљење; - развијају способности сарадње и самопоуздања у тимском
Визуелно споразумевање	
Текстура	
Светлина	
Боја	

Свет уобразиље у делима ликовне уметности	раду; - развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.
--	--

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Извођење музике	Ученици треба да: - певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске); - упознају основне појмове из музичке писмености; - упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору; - развијају стваралачке способности.
Слушање музике	
Стварање музике	

ИСТОРИЈА, 6. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	- разумевање појма "средњи век" и основних одлика тог историјског периода; - разумевање основних одлика феудалног друштва; - стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе; - стицање знања о српским средњовековним државама; - стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; - разумевање улоге религије у друштву средњег века; - упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; - упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; - коришћење историјских карата за период средњег века; - подстицање ученика на коришћење историјских извора; - развијање критичког односа према историјским изворима.
Европа и средоземље у раном средњем веку	
Срби и њихово окружење у раном средњем веку	
Европа у позном средњем веку	
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	

ГЕОГРАФИЈА, 6. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
УВОД	Ученици треба да:

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Воде на Земљи Биљни и животињски свет на Земљи	- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике; - схвате значај вода за живот на Земљи; - упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
СТАНИВНИШТВО И НАСЕЉА НА ЗЕМЉИ	- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
ГЕОГРАФСКА СРЕДИНА И ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ	- упознају основне појмове из географије становништва и насеља, схвате значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство; - схвате појмове природне и географске средине и појам географске регије;
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ Опште географске одлике Европе Јужна Европа Средња Европа Западна Европа Северна Европа Источна Европа Систематизација градива	- стекну основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја; - упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој; - разумеју значај и домете међународних организација у очувању мира и безбедности и развијању пријатељских односа међу народима; - упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава; - самостално користе географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања и у свакодневном животу; - се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самостални рад; - поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познају традицију и учествују у њеном очувању; - познају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група.

ФИЗИКА, 6. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	Ученик треба да: - кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања; - уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар; - само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената; - користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa...; - усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања; - на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером;
Кретање	
Сила	
Мерење	
Маса и густина	

Притисак	- усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих; - уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине; - усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.
-----------------	--

МАТЕМАТИКА, 6. разред
4 часа недељно, 144 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
СКУП Z	Ученике треба оспособити да: • схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупова целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја; • усвоје основне рачунске операције у скуповима Z и Q и довољно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава; • могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову вредност; • упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева; • разумеју процентни начин изражавања и могу да га примењују у практичним задацима; • познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства; • схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла; • схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова; • примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима; • усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање исказа; правилно коришћење речи „ако... тада“ и „ако и само ако“; увиђају потребу за доказивањем и умеју да изводе неке једноставније доказе).
ТРОУГАО	
СКУП Q	
ЧЕТВОРОУГАО	
ПОВРШИНЕ	

БИОЛОГИЈА, 6. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности; - уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња; - упознају основне појмове о природном систему животиња; - упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња; - упознају животни простор, начин живота, спољашњу грђу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца; - схвате улогу инсеката у природи;
Праживотиње	

Царство животиња	- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију; - упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара; - схвате значај бриге о потомству птица и сисара; - схвате значај одговорног односа према животињама; - сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје; - знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа); - разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.
Угроженост и заштита животиња	
Увод у еволуцију живог света	

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ, 6. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод у архитектуру и грађевинарство	Ученици треба да: - упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене; - упознају технике грађења; - упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе; - науче да читају и користе једноставније грађевинске цртеже - документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте; - науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање; - науче како се користи CD-ром, флеш меморија и штампач; - упознају основне врсте, карактеристике и примену грађевинских материјала; - стичу навике за рационално коришћење материјала и енергије; - стичу и развијају културу становања у савременим условима; - упознају функционисање кућне инсталације (водоводне, топлотне и канализационе); - стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима; - стекну знања о примени и битним карактеристикама грађевинских машина; - упознају основне процесе у пољопривредној производњи; - науче да примењују једноставније техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; грађевинских или пољопривредних машина и уређаја; детаља из уређивања стана и др.
Техничко цртање у грађевинарству	
Информатичке технологије	
Грађевински материјали	
Енергетика	
Техничка средства у грађевинарству	
Саобраћајни системи	
Култура становања	
Конструкторско моделовање - модули	
Техничка средства у пољопривреди	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 6. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
I. РАЗВИЈАЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ	Општи оперативни задаци: - подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; - развој и усавршавање моторичких способности; - стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом

II. УСВАЈАЊЕ МОТОРИЧКИХ ЗНАЊА, УМЕЊА И НАВИКА 2.1. Атлетика 2.2. Вежбе на справама и тлу 2.3. Кошарка 2.4. Ритмичка гимнастика, плес и народне игре	физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање; - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја; - формирање морално-вољних квалитета личности; - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.
	Посебни оперативни задаци: - усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације; - усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања; - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл; - естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.
III. ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС, 6. разред 1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - уоче да је слобода кључни елеменат у разумевању Тајне Христове; - науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности; - запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности.
Тајна Христова – јединство бога и човека (Литургија као тајна Христова)	
Рођење Христово "од Духа Светог и Марије Дјеве"	
Христос је син божији који је постао човек - Символ вере	
Улога Бога у спасењу света	
Улога човека у спасењу света	
Христово страдање и васкрсење	
Христов живот у православној иконографији	

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН), 6. разред 1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Ислам	- познавање основних принципа вјере ислама; - познавање вриједности молитве; - познавање саставних дијелова молитве; - упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;

Вриједност намаза	- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима, - развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама, - развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.
Сврха намаза	
Рамазански пост	
Рамазански обичаји	
Неке особине вјерника	
Посланство	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Упознавање основних елемената програма	Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање. Оперативни задаци: - подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице; - разумевање функционисања нивоа и органа власти; - упознавање мера власти; - упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице; - развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења; - обучавање за тимски начин рада; - развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.
Први корак – уочавање проблема у заједници	
Други корак – избор проблема	
Трећи корак – сакупљање података о изабраном проблему	
Четврти корак – израда студије	
Пети корак – јавна презентација студије	
Шести корак – осврт на научено	

СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ, 6. разред
2 часа недељно, 72 часова годишње

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају шестог разреда
ТЕМЕ И СИТУАЦИЈЕ: Приватно Јавно Образовно Теме обрађене у 5. разреду даље се проширују: - Школа; - Ја и моји другови; - Породица и блиско окружење; - Празници;	Разумевање говора Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану француским језиком, не дужу од две до три минуте и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разуме излагање, најдуже до 8 реченица, саопштеног кроз монолог, краћи разговор упутство за рад, или краћу информацију у складу са програмом. Разумевање писаног текста Ученик чита, наглас и у себи, са разумевањем кратке (највише до 70 речи) писане и илустроване текстове у вези са познатим темама. Разуме упутство за вежбање у уџбенику и радним листовима; издваја основне информације из краћег прилагођеног текста (ко, шта, где, када...). Усмено изражавање

- Исхрана; - Одећа; - Окружење; - Остало.	У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку у десетак реченица, представи себе или другог, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника; ступи у дијалог и у оквиру шест, седам реплика , постављањем и одговарањем на питања, води разговор... Писано изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке – до 30 речи. Допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја: пише пригодну честитку, поруке и електронска писма, личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу), кратко одговора на једноставна питања (ко, шта, где), прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана...). Интеракција Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама. Реагује на упутства, поставља једноставна питања, изражава допадање/недопадање, тражи разјашњење када нешто не разуме, учествује у заједничким активностима (у пару, у групи). Знања о језику Употребљава граматичке садржаје у одговарајућем комуникативном контексту (без инсистирања на експлицитном познавању граматичких правила); препознаје шта је ново научио; схвата значај познавања језика; користи стратегије стечене учењем првог страног језика; разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.
КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	
ГРАМАТИКА	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ, 6. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Развијање моторичких способности ученика	- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом); - учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта; - пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту....итд.) и њихова примена у пракси; - учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примене у пракси; - обавезна реализација такмичења на одељењском и разредном нивоу; - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем и др. - стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту; - подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).
Спортско-техничко образовање ученика (обучавње и усавршавање технике)	
Тактика изабраног спорта	
Правила изабраног спорта	
Организовање унутар одељењских и међуодељењских такмичења	

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ, 6. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
-----------------	-----------------

Одрживост, животна средина и утицај човека	Задачи наставе предмета чувари природе су да ученици: - примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине, - развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем, - знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота, - примењују рационално коришћење природних ресурса, - препознају изворе загађивања и уочавају последице, - развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема, - поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност, - поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета
Одговоран однос према одрживости животне средине	
Одговоран однос према здрављу	
Одговоран однос према животињама	
Одговоран однос према разноврсности живог света	

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	- разумевање појма свакодневни живот; - разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости; - усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости; - упознавање са улогом и значајем грбова и застава; - упознавање са улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа; - упознавање са свакодневним животом у средњем веку; - упознавање са свакодневним животом српског народа у средњем веку; - подстицање ученика на самостални истраживачки рад; - развијање способности повезивања знања из различитих области.
Грбови и заставе некад и сад	
Свакодневни живот у средњем веку	

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Цртање	Ученици треба да: - развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима; - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција; - посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
Сликање	
Вајање	

ХОР И ОРКЕСТАР, 6. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Извођење музике	Ученици треба да: - певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске); - упознају основне појмове из музичке писмености; - упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
Слушање музике	

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, 6. разред**1 час недељно, 36 часова годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Рад са текстом	Упознавање ученика са: - радом са табелама у програму за обраду текста; - применом рачунара у области информација и комуникација; - основним елементима програма за графику и анимацију; - основним елементима програмирања; - различитим образовним софтверима.
Интернет	
Графика	
Анимација	
Изборни модули	

СЕДМИ РАЗРЕД**А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ****СРПСКИ ЈЕЗИК, 7. разред****4 часа недељно, 144 часа годишње**

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. ЈЕЗИК ➤ Граматика ➤ Правопис ➤ Ортоепија	• систематизација и проширивање знања о врстама речи и граматичким категоријама променљивих речи о значењу и употреби падежа, о врстама глагола • систематизација и проширивање знања реченичним члановима • напоредни односи међу реченичним члановима • појам синтагме и састав именичке синтагме • појам актива и пасива • систем независних предикатских реченица • напоредни односи међу независним предикатским реченицама у оквиру • комуникативне реченице • конгруенција • разликовање кратких акцената и реченични акценат • основни појмови о старословенском језику • осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела • усвајање књижевних и функционалних појмова према захтевима програма • излагање (експозиција), опис и приповедање • технички и сугестивни опис, техничко и сугестивно приповедање • рад на некњижевном тексту • информативно читање и упућивање ученика у читање "с оловком у руци" (подвлачење, обележавање, записивање).
2. КЊИЖЕВНОСТ ➤ Лектира - Лирика - Епика - Драма - Допунски избор текстова - Научнопопуларни и информативни текстови ➤ Тумачење текста ➤ Књижевнотеоријски и функционални појмови ➤ Читање текста	
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА ➤ Основни облици усменог и писменог изражавања ➤ Усмена и писмена вежбања	

СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ, 7. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају седмог разреда
➤ ТЕМЕ И СИТУАЦИЈЕ ПРИВАТНО - заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији) - договор и узајамно поштовање међу члановима породице као и према другим особама - изражавање обавезе, забране, недостатака - вршњачка комуникација и људска права (толеранција) ЈАВНО - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза, загађивање и заштита човекове околине) - традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...) - оброци (савети о хигијени у кухињи, развијање свести о правилној исхрани) - стамбена насеља ОБРАЗОВНО - тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима - сналажење у раду с компјутером - употреба информација из медија и јачање медијске писмености	Разумевање говора Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темата предвиђеним наставним програмом. - разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, песме и друге врсте текстова - после 1-2 слушања разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих текстова из свакодневног живота (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи) - разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.) - разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом. Разумевање писаног текста Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, предвиђеним наставним програмом. - разуме краће текстове (до 200 речи) који садрже познате језичке елементе, чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме краће текстове у вези са градивом других предмета - разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) - проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози) - може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота Усмено изражавање Ученик усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације. У неколико реченица, користећи познате језичке елементе ученик: - даје информација о себи и свом окружењу, описује или извештава о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности; - препричава и интерпретира садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета; - изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.) - описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставних предмета. Писмено изражавање Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама предвиђеним наставним програмом. - пише реченице и краће текстове (до 100 речи) користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем - записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао - користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.) - у кратким формалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања - записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају. Интеракција Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом. - у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих) - учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.) - одговара на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се

- образовни систем у другим земљама - становање (предности живота у селу и у граду) - споменици и знаменитости у великим градовима	понове и пружи помоћ при формулисању одговора. Медијација У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да усмено и у писаној форми преноси суштину поруке са матерњег на енглески језик и са енглеског на матерњи Знања о језику Ученик препознаје принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика. • препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом (на пример: препознаје и користи глаголске облике који изражавају садашњост, прошлост и будућност, употребљава прилоге и придеве) • поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију) • користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. Форме учтивости) • разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима • уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи • разуме значај употребе интернационализма • примењује компензационе стратегије према захтевима наставног програма
КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	
ГРАМАТИКА	

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 7. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Арабеска	Ученици треба да: - проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију; - упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора; - се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом; - упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.
Пропорције	
Композиција и простор	
Обједињавање покрета, игре и звука	
Фотографија	

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 7. разред,
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Упознавање музике различитих епоха и извођење музике	- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција - упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности - утврђивање појмова из основа музичке писмености - обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце - обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 - на примерима народних песама) - утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.
Основе музичке писмености	
Стварање музике	

ИСТОРИЈА, 7. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Успон Европе <i>Европа од краја XV до краја XVIII века</i>	Ученици треба да: - усвоје појам нови век и стекну знања о основним одликама тог историјског периода - стекну знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку - стекну знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу - стекну знања о настанку и развоју модерних српских држава до међународног признања независности 1878. године - упознају културна и научно-технолошка достигнућа Европе и света у новом веку - упознају културна и научно-технолошка достигнућа Срба у новом веку - стекну знања о знаменитим личностима новог века - развијају истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима. - стекну знања о развоју грађанских слобода и права током новог века
Српски народ под страном влашћу од 16. до 18. века	
Доба револуција <i>Европа и свет од краја 18. до седамдесетих година 19. века</i>	
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора <i>- до међународног признања</i>	
Српски народ под страном влашћу од краја 18. до седамдесетих година 19. Века	

ГЕОГРАФИЈА, 7. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава; - стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава; - се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства; - упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света; - разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго); - развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у
Опште географске одлике Азије • Општи географски преглед континента • Југозападна Азија • Јужна Азија • Југоисточна Азија • Средња Азија • Источна Азија	
Опште географске одлике Африке • Општи географски преглед континента • Северна Африка • Источна Африка • Западна Африка • Јужна Африка	
Опште географске одлике	

Северне Америке	свету; - упознају различите културе континента, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу; - развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање; - кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу; - оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.
Опште географске одлике Средње Америке	
Опште географске одлике Јужне Америке	
Опште географске одлике Аустралије и Океаније	
Опште географске одлике Арктика	
Опште географске одлике Антарктика	
Свет као целина	

ФИЗИКА, 7. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Сила и кретање	Ученик треба да: - разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (време, маса, температура, рад, брзина, убрзање, сила...) - користи, на нивоу примене, основне законе механике - Њутнове законе - стекне појам о гравитацији и разликује силу теже од тежине тела (безтежинско стање) - упозна силу трења - разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто - на нивоу примене користи законе одржања (маса, енергије) - прави разлику између температуре и топлоте - уме да рукује мерним инструментима - користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.
Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	
Равнотежа тела	
Механички рад и енергија. Снага	
Топлотне појаве	

МАТЕМАТИКА, 7. разред

4 часа недељно, 144 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Реални бројеви	Ученике треба оспособити да : - схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена; - умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$); - схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру; - упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број); - умеју да изводе основне рачунске операције са полиномима, као и друге
Питагорина теорема	
Цели и рационални алгебарски изрази	

	идентичне трансформације ових израза (назначене у програму);
Многоугао	- упознају правоугли координатни систем и његову примену; - добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене;
Зависне величине и њихово графичко представљање	- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао; - познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером;
Круг	- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима; - схвате појам размере дужи и својства пропорције; - могу да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке;
Сличност	- користе елементе дедуктивног закључивања (изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).

БИОЛОГИЈА, 7. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Порекло и развој људске врсте	Ученици треба да: - науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас - стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину
Грађа човечијег тела	- упознају основну грађу и улогу коже - упознају облик и грађу костију и мишића - упознају грађу и функцију нервног система и чула - упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом - упознају грађу и функцију система органа за варење - упознају грађу и функцију система органа за дисање - упознају грађу и функцију система органа за циркулацију - упознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја - упознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол - упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека - науче основна правила пружања прве помоћи
Репродуктивно здравље	- развијају неопходне хигијенске навике - схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља - схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

ХЕМИЈА, 7. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
-----------------	-----------------

Хемија и њен значај	- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и значај и примену хемије у свакодневном животу - увођење основних хемијских појмова који се кроз наредне теме даље развијају - сазнање да су основне честице које изграђује супстанцу атоми, јони и молекули, начин на који се они међусобно удружују и уређују и условљеност својстава структуром супстанце - упознавање појма раствора, растворљивости - квант. изражавање састава раствора уз стално повезивање ових појмова са свакодневним животом - разматрње хемијских промена, закона по којима се оне одвијају и квантитативног аспекта хемијских реакција
Основни хемијски појмови	
Структура супстанце - Атом и структура атома - Основне честице које изграђују супстанце	
Хомогене смеше и раствори	
Хемијске реакције и израчунавања	

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ, 7. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод у машинску технику	Ученици треба да: - комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж - основним прибором и рачунаром); - користе рачунар у прикупљању информација као и у њиховој обради и презентацији; - служе мерним инструментима за мерење дужине, угла, масе, силе; - на основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство; - препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете); - примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам; - разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија; - правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства; - одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак, ...); - препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу; - прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварању; - одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе); - одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром;
Техничко цртање у машинству	
Информатичке технологије	
Материјали	
Мерење и контрола	
Технологија обраде материјала	
Машине и механизми	
Роботика	
Енергетика	

Конструкторско моделовање – модули	- примењују мере и средства за личну заштиту при раду; - знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења; - на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.
---	--

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 7. разред
2 часа недељно, 72 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. РАЗВИЈАЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ	Општи оперативни задаци су: - стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког васпитања буду у пуној мери реализовани - подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела - развој и усавршавање моторичких способности - стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког - васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања - дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја - формирање морално-вољних квалитета личности - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине. Посебни оперативни задаци: - усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, издржљивости, гипкости и координације - стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.) - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл - естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.
2. УСВАЈАЊЕ МОТОРИЧКИХ ЗНАЊА, УМЕЊА И НАВИКА Атлетика Вежбе на справама и тлу Одбојка Ритмичка гимнастика, плес и народне игре	
3. ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ	

Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА), 7. разред
1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - запазе да природа не постоји без личности; - науче да личност у Богу претходи природи у онтолошком смислу;
Бог у кога хришћани верују јесте Св. Тројица: Отац, Син и Свети Дух (богослужбена, библијска и	

светиотачка сведочанства)	
Узрок Божијег постојања је Отац (библијска, евхаристијска, свеотачка и друга сведочанства)	- уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу;
Хришћанска онтологија (биће као заједница слободе)	- запазе да се код створених бића, тј. код људи слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу;
Антрополошке последице вере у Св. Тројицу	- запазе да је слобода Божија онтолошка, тј. да се изражава само као љубав према другој личности;
Кроз Литургију се пројављује Св. Тројица	
Св. Тројица у православној иконографији	- запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у православној и римокатоличкој традицији.

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН), 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод – исламске дужности	- познавање основних принципа вјере ислама;
Намаз	- познавање вриједности молитве;
Пост	- познавање саставних дијелова молитве;
Зекат	- упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;
Хаџ	- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима;
Изградња здраве личности	- развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама;
Темељи веровања – имански шарти	
Исламски мубарек дани	
Вакуф (задужбина)	
Побожне песме	- развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.
Аллахове наредбе и забране	
Ценаза намаз	
Греси	
Курбан – жртва	
Теуба – покајање	
Уопштено о дови – молитви	
Аллахова мудрост у стварању	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да:
Грађанин	- разумеју значења кључних појмова који се односе на <i>грађанина, државу и власт</i>
Држава и власт	- схвате историјски развој грађанских права и слобода
	- се упознају са карактеристикама одговорног и активног грађанина
	- разумеју место и улогу детета као грађанина у друштву
	- разумеју однос између грађанских права појединца и општег добра
Ђачки парламент и иницијатива	- се упознају са начинима развијања грађанске одговорности
	- разумеју волонтерски покрет и значај волонтерских акција
	- буду подстицани да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама;
	- разумеју значај иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници
	- разумеју неопходност постојања власти
Завршни део	- се упознају са концептом ограничене власти
	- се упознају са институцијом Ђачког парламента.

СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ, 7. разред

2 часа недељно, 72 часа годишње

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају седмог разреда
➤ ТЕМЕ И СИТУАЦИЈЕ: Приватно - заједничке активности и интересовања у школи и ван ње - спортски дан, обавезе у школи током дана - дневне обавезе (устајање, оброци) - обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла) - здравствена заштита Јавно - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње) - знаменитости у француској култури - оброци (здрава исхрана) - становање (блок, насеље, кућа, град, село) - куповина (обраћање и учтиве форме обраћања) - временске прилике - изласци (слободно време) Образовно - предмети, распоред часова, недељна оптерећеност - слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције)	Разумевање говора Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану француским језиком, не дужу од 4 до 5 минута и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разуме излагање, најдуже до 12 реченица, саопштеног кроз монолог, краћи разговор, упутство за рад, или краћу информацију у складу са програмом. Разумевање писаног текста Ученик чита, наглас и у себи, са разумевањем кратке писане и илустроване текстове (огласи, плакати са већим бројем учесталих израза и интернационализама око 100 речи) у вези са познатим темама. Издваја основне информације из краћег прилагођеног текста (ко, шта, где, када...). Наслути садржај неког информативног текста ако је праћен визуелним додатком. Усмено изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да исказе једноставну усмену поруку у десетак реченица, представи себе или другог, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника; ступи у дијалог и у оквиру десет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор... Писано изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке. Пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја: пише пригодну честитку, поруке и електронска писма, личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу), кратко одговора на једноставна питања (ко, шта, где), прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана...). Интеракција Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама. Реагује на упутства, поставља једноставна питања, изражава допадање/недопадање, тражи разјашњење када нешто не разуме, врши корекције, учествује у заједничким активностима (у пару, у групи). Знања о језику Употребљава граматичке садржаје у одговарајућем комуникативном контексту (без инсистирања на експлицитном познавању граматичких правила); препознаје шта је ново научио; схвата значај познавања језика; користи стратегије стечене учењем првог страног језика; разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.
➤ КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	
➤ ГРАМАТИКА	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Развијање моторичких способности ученика	- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом) - учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта - пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту, итд.) и њихова примена у пракси - учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примене у пракси - обавезна реализација такмичења на одељењском и разредном нивоу - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем и др. - стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за
Спортско-техничко образовање ученика (обучавање и усавршавање технике)	
Индивидуална и колективна тактика изабраног спорта	
Теоријско образовање	
Правила изабраног спорта	

Организовање унутар одељенских и међуодељенских такмичења	учешће у изабраном спорту - подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).
---	--

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - разумеју појам свакодневни живот - разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости - усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости - усвоје и прошире знања о улози новца и банака у свакодневном животу људи некад и сад - употпуне знања о историји српског новца - стекну знања о свакодневном животу у новом веку - стекну знања о свакодневном животу Срба у новом веку - развијају истраживачку радозналост - развијају способност повезивања знања из различитих области.
Новац и банке некад и сад	
Свакодневни живот у новом веку	

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Цртање	Ученици треба да: - проширују искуства у ликовном изражавању и развијају ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука, фотографију и перформанс - упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора - се оспособе да повезују ликовни рад с литерарним сценским изразом, звуком и покретом - упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.
Сликање	
Вајање	

ХОР И ОРКЕСТАР, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ПЕВАЊЕ	Општи циљ је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Задачи: - неговање способности извођења музике (певање/свирање) - стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике - подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике) - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности - припремање програма за културну и јавну делатност школе - упознавање занимања музичке струке. Оперативни задаци Ученици треба да: - певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне,
СВИРАЊЕ	

	уметничке, дечје, староградске) - упознају основне појмове из музичке писмености - упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору - развијају стваралачке способности.
--	--

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, 7. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Интернет	Ученици треба да се: - оспособе за примену рачунара у области информација и комуникација; - упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих; - упознају са основама програма за снимање и обраду звука; - упознају са основама програма за снимање и обраду видео записа; - оспособе за израду мултимедијалних презентација; - оспособе за писање једноставних програма; - упознају са основама програма за цртање и графички дизајн; - упознају са образовним софтвером.
Обрада звука	
Обрада видео записа	
Израда презентација	
Изборни модул	

ОСМИ РАЗРЕД

А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК, 8. разред

4 часа недељно, 136 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
1. ЈЕЗИК Граматика Правопис Ортоепија	• даље овладавање знањима из граматике, стилистике, лексикологије, историје књижевног језика, дијалектологије; • развијање позитивног односа према дијалектима (свом и другима), као и потребе да се усваја, негује и развија књижевни језик; • даље усвајање ортоепске, ортографске, граматичке, лексичке и стилске норме српског језика; • развијање критичког односа према језику и садржини текстова из свакодневног живота; развијање осетљивости на манипулацију језиком (нарочито у виду бирократског језика и језика реклама); • формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту;
2. КЊИЖЕВНОСТ Лектира <i>Лирика</i> <i>Епика</i> <i>Драма</i> <i>Допунски избор текстова</i> <i>Научнопопуларни и информативни текстови</i> Тумачење текста Књижевнотеоријски и функционални појмови Читање текста	

3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Основни облици усменог и писменог изражавања Усмена и писмена вежбања	• ситематизација знања о књижевнотеоријским појмовима; • овладавање расправом као обликом усменог и писаног изражавања; • обнављање и систематизовање знања из свих подручја.
--	---

СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ, 8. разред
2 часа недељно, 68 часова годишње

ТЕМЕ по доменима	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају осмог разреда
ПРИВАТНО - заједничке активности и интересовања у школи и изван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); - договор и узајамно поштовање међу члановима породице, као и према другим особама; - изражавање обавезе, забране, недостатака; - вршњачка комуникација и људска права (толеранција, разумевање, хуманост); - професионална оријентација (жеље и реалне могућности у вези са даљим школовањем и усавршавањем) ЈАВНО - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза, загађивање и заштита човекове околине); - традиција и обичаји - однос према здрављу (развијање свести о здравом начину живота); - становање – како станујемо (предности живота у селу и у граду); - знаменитости, интересантна места и дешавања у већим градовима ОБРАЗОВНО - тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; - сналажење у раду с компјутером	Разумевање говора Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темата предвиђеним наставним програмом. - разуме глобално, детаљно и селективно различите усмене текстове (дијалоге, монологе, песме и друго) о темама предвиђеним наставним програмом у трајању од 3 до 5 минута (у зависности од степена познавања теме и контекста), које чује уживо или са аудио визуелних записа. а) Разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима на часу (говор наставника и другова, аудио и визуелни материјали у настави); б) Разуме рекламе, радио и ТВ емисије блиске интересовањима ученика или значајне за младе, као и о темама образовног карактера из популарне науке; в) Разуме усмене текстове које исказују говорници различитих стандардних варијетета о темама из свакодневног живота ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања. Разумевање писаног текста Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама предвиђеним наставним програмом. - разуме глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације и личних потреба) различите писане текстове (писма, новинске чланке, јасна илустрована упутства, огласе, прилагођене књижевне текстове, текстове у вези са градивом других наставних предмета и слично) о темама из свакодневног живота и популарне науке, ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања и чија дужина зависи од чињенице у коликој мери ученик познаје дату тему и контекст. Увиђајући намеру аутора текста и контекста у којем је текст настао (емоционални и друго), ученик чита: а) да би се информисао; б) да би пратио упутства; в) ради задовољства. Усмено изражавање Ученик се усмено изражава у вези са темама предвиђеним наставним програмом. Прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута, на структурирани начин: а) говори о себи и свом окружењу, о догађајима и активностима у школи и изван ње; б) изрази своје утиске, осећања и аргументовано мишљење и ставове у вези са темама које су програмом предвиђене. Писмено изражавање Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода. - пише сруктурисане и кохерентне текстове дужине од 140 до 160 речи у којима описује догађаје и лична искуства, - пише поруке и писма (у електронској и традиционалној форми) различитог садржаја (захваљивање, позивање, извињење, тражење и давање информација) . Интеракција Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

- употреба информација из медија и јачање медијске писмености; - образовни систем у другим земљама - професионална оријентација (могућности даљег школовања)	- са саговорницима размењује информације, мишљења и ставове о темама из свакодневног живота, блиске његовом интересовању или из популарне науке и културе, - започиње и води разговор о познатим темама, одржава његов континуитет и завршава га. Медијација У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да усмено преноси суштину поруке са матерњег на енглески језик и са енглеског на матерњи; писмено преноси поруке и објашњења, Знања о језику Ученик препознаје принципе језика, односно граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.
КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	• препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом, • поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине, • користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости), • разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима, • уочава сличности и разлике између матерњег и енглеског језика • разуме значај употребе интернационализма, • примењује компензационе стратегије према захтевима наставног програма
ГРАМАТИКА	.

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 8. разред

1 час недељно, 36 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Слободно компоновање	Ученици треба да: - се оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контраста, јединства и доминанте у простору, фантастике; - формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена; - се ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад односно за различита занимања.
Визуелна моторика и споразумевање	
Контраст, јединство и доминанта у простору	
Слободно компоновање и фантастика	

МУЗИЧКА КУЛТУРА, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Упознавање музике различитих епоха и извођење музике	Ученик уме да: - препозна основне елементе музичке писмености - опише основне карактеристике: - музичких инструмената; - историјско-стилских периода; - музичких жанрова; - народног стваралаштва. Ученик уме да анализира повезаност: - музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са

	музичком изражајности (нпр. брз темпо са живахним карактером); - структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми); - облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.
Основе музичке писмености	Ученик: - зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; - разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора; - критички и аргументовано образлаже свој суд; - уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом).
Стварање музике	Ученици умеју да: - препознају теме из познатих композиција домаћих и страних аутора; - упознају музику различитих жанрова ; - буду ангажовани у свим музичким активностима и сами стварају музику; - активно учествују у припремању програма за такмичења и јавне наступе; - стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других музичких дела.

ИСТОРИЈА, 8. разред

2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Свет у другој половини 19. и почетком 20. века	Ученици треба да: – стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века – стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века на српском и југословенском простору – стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине XIX до краја XX века – разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине XIX до краја XX века – стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине XIX до краја XX века у општој и националној историји – се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине XIX до краја XX века – разумеју да национална историја представља саставни део опште историје – развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења истих историјских догађаја – разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од берлинског конгреса до првог светског рата	
Први светски рат и револуције у Русији и Европи	
Србија и Црна Гора у првом светском рату	
Свет између првог и другог светског рата	
Југословенска краљевина	
Други светски рат – тотални рат	

Југославија у другом светском рату	– овладају вештином коришћења историјских карата за период од друге половине XIX до краја XX века – науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом – поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости.
Свет после другог светског рата	
Југославија после другог светског рата	

ГЕОГРАФИЈА, 8. разред

2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
I УВОД У ПРОГРАМСКЕ САДРЖАЈЕ	Ученици треба да: - одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету; - стекну основна знања о природно-географским - и друштвено-економским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу; - примењују стечена знања у свакодневном животу, како би са разумевањем могли да прате друштвено-географске појаве, процесе и односе на простору наше земље, на Балкану, у Европи и у свету; - познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу; - развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета; - схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса; - поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета; - развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и доприносе друштвеној кохезији; - подржавају процесе међународне интеграције наше земље; - користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сазнањима; - буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски; - овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања; - буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.
II ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА СРБИЈЕ	
III ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	
V СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА СРБИЈЕ	
V ПРИВРЕДА СРБИЈЕ	
VI ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА	
VII СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	
VIII СРБИЈА У САВРЕМЕНИМ ИНТЕГРАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА	
ГОДИШЊА СИСТЕМАТИЗАЦИЈА НАСТАВНОГ ГРАДИВА	

ФИЗИКА, 8. разред

2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	Ученик треба да: • разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	

ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	поља ...), • уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља... • разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике, • зна основне карактеристике звука и светлости, • зна да је брзина светлости у вакууму највећа постојећа брзина у природи, • разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто, • примењује законе одржања (маса, енергије, количине наелектрисања), • зна услове за настанак струје и Омов закон, • прави разлику између температуре и топлоте, • уме да рукује мерним инструментима, • користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	
МАГНЕТНО ПОЉЕ	
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	

БИОЛОГИЈА, 8. разред
2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Увод	Ученици треба да: - упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак и еволуцију живота на Земљи; - науче и схвате нивое организације живог света у природи; - упознају предмет истраживања екологије и њен значај; - упознају компоненте животне средине; - упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет; - схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране; - схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику односа материје и енергије; - схвате значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема; - упознају основне типове екосистема и животне услове у њима; - стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине - екосистема; - упознају глобалне последице загађивања животне средине; - упознају појам и концепцију одрживог развоја; - разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине; - упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења; - изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју; - развијају еколошку, здравствену и културу живљења.
Екологија и животна средина	
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема – животне средине	
Глобалне последице загађивања животне средине	
Животна средина и одрживи развој	
Животна средина, здравље и култура живљења	

МАТЕМАТИКА, 8. разред
4 часа недељно, 136 часова

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	Ученике треба оспособити да: - схвате и усвоје Талесову теорему. - уочавају сличне троуглове и да знају да докажу да су два троугла слична. - умеју да примене сличност троуглова на правоугли троугао.
ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору - науче најбитније чињенице о пројекцијама на раван - умеју да решавају линеарне једначине и неједначине на основу еквивалентних трансформација
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	- одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи једначине - науче елементе и својства призме - умеју да цртају мрежу призме - знају да израчунају површину призме - знају да израчунају запремину призме
ПРИЗМА	- примењују знања о призми у пракси повезујући садржаје математике и других области - примењују елементе дедуктивног закључивања
ПИРАМИДА	- науче елементе и својства пирамиде - умеју да цртају мрежу пирамиде - знају да израчунају површину пирамиде - знају да израчунају запремину пирамиде
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	- примењују знања о пирамиди у пракси повезујући садржаје математике и других области - уочавају функционалне зависности и да их приказују на различите начине, тј. да схвате појам функције и њеног графика
ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА	- овладају појмом функције упознавањем линеарне функције и њених својстава - цртају и читају разне графике линеарне функције - умеју да тумаче податке представљене различитим дијаграмима и табелама - умеју да састављају табеле и цртају одговарајуће графоне-дијаграме разних стања, појава и процеса - умеју да израчунају медијану и да је користе - умеју да решавају системе линеарних једначина методама замене и супротних коефицијената
СИСТЕМ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	- решења система тумаче графички - одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи системе линеарних једначина
ВАЉАК	- науче елементе и својства ваљка - умеју да цртају мрежу ваљка - знају да израчунају површину ваљка - знају да израчунају запремину ваљка - примењују знања о ваљку у пракси повезујући садржаје математике и других области
КУПА	- науче елементе и својства купе - умеју да цртају мрежу купе - знају да израчунају површину купе - знају да израчунају запремину купе - примењују знања о купи у пракси повезујући садржаје математике и других области
ЛОПТА	- науче својства лопте и сфере - знају да израчунају површину лопте - знају да израчунају запремину лопте - примењују знања о лопти у пракси повезујући садржаје математике и других области

ХЕМИЈА, 8. разред
2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Неметали, оксиди неметала и киселине	Стицање знања о својствима неметала (заступљеност неметала у природи, основна физичка и хемијска својства водоника, кисеоника, сумпора, азота и угљеника, њихов положај у Периодном систему), оксида неметала и киселина; о значају и практичној примени неметала и киселина у свакодневном животу
Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)	Стицање знања о својствима метала (заступљеност метала у природи, њихова физичка и хемијска својства и положај у Периодном систему), оксида метала и хидроксида (базе); о значају и практичној примени метала и хидроксида у свакодневном животу
Соли	Систематизација знања о неорганским једињењима, оксидима, киселинама и хидроксидима Усвајање знања о појму соли; заступљеност у природи натријум-хлорида и калцијум-карбоната; значај и примена важних соли
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	- Систематизација и проширивање знања о киселинама, хидроксидима и солима увођењем појма електролитичка дисоцијација
Увод у органску хемију	Стицање знања о основним својствима органских једињења (угљеника) по којима се разликују од неорганских једињења
Угљоводоници	Стицање знања о физичким и хемијским својствима угљоводоника (алкана, алкена, алкина, ароматичних угљоводоника); о главним природним изворима угљоводоника (нафта и земни гас); о важнијим дериватима нафте; о њиховом значају и практичној примени
Органска једињења са кисеоником	Упознавање физичких и хемијских особина алкохола, естра, карбоксилних киселина; штетна дејства етанола (алкоголизам) и токсичност метанола; практична примена ових једињења
Биолошки важна органска једињења	Стицање знања о својствима масти, уља, угљених хидрата, протеина и витамина; њихова заступљеност у животним намирницама и њихово значај и улога у живим организмима
Хемија животне средине	Стицање знања о загађивачима (неорганским и органским супстанцама) ваздуха, воде и земљишта и мерама заштите (безбедно поступање и складиштење)

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ, 8. разред
2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Информатичке технологије	Ученици треба да : - прошире знања о основним командама оперативног система, - прошире знања о коришћењу интернета и електронске поште, - прошире знања о коришћењу основних програма за обраду текста, табела и слике - обуче се за припрему презентација, - упознају подсистеме електроенергетског система, - стекну појам о дистрибуцији електричне енергије, - упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала, - упознају основне електротехничке симболе, - науче да читају електротехничке шеме, а једноставније да користе у практичном раду, - стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола,
Електротехнички материјали и инсталације	
Електричне машине и уређаји	

Дигитална електроника	- упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству, - науче да правилно користе електричне уређаје и апарате, - упознају основне електронске елементе, - науче симболе и шеме у електроници, - схвате принципе рада телекомуникационих и аудиовизуелних уређаја у домаћинству, - развијају конструкторске способности израдом и склапањем модела електротехничких и електронских уређаја и апарата према одговарајућим шемама.
Од идеје до реализације - модули	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, 8. разред
2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
РАЗВИЈАЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ	Општи оперативни задаци су: - стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког васпитања буду у пуној мери реализовани - подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела - развој и усавршавање моторичких способности - стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког - васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања - дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја - формирање морално-вољних квалитета личности - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине. Посебни оперативни задаци: - усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, издржљивости, гипкости и координације - стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања - примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.) - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл - естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.
УСВАЈАЊЕ МОТОРИЧКИХ ЗНАЊА, УМЕЊА И НАВИКА	
Атлетика	
Вежбе на справама и тлу	
Одабрана спортска игра	
Ритмичка гимнастика, плес и народне игре	
ТЕОРИЈСКО ОБРАЗОВАЊЕ	

Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА), 8. разред
1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ - ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ - ИСХОДИ
Разлика између природе и личности у Богу.	Ученици треба да: - стекну свест о томе да је личност заједница слободе с другом личношћу;
Онтолошке последице православне триадологије по човека и створени свет (личност као носилац постојања природе).	
Човек као личност (личност као заједница).	
Сједињење тварне и нетварне природе у једној личности Христовој (Халкидонски, Четврти Васељенски. сабор и његове одлуке).	- буду свесни разлике између природе и личности;

Обожјење створене природе у Христовој личности (личност као носилац постојања природе може имати више природа у себи).	– запазе да је личност носилац постојања природе; - уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих.
Црква као Тело Христово (литургијска пројава Цркве).	
Будуће Царство Божије као узрок Цркве (последњи догађај Царства Божијег даје истинитост историјским догађајима).	
Светост и Царство Божије у православној иконографији.	

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН), 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод – темељи ислама (шеријата) - шехадет	– познавање основних принципа вјере ислама; – познавање вриједности молитве; – познавање саставних дијелова молитве; – упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице; – развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима; – развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама; – развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.
Ојављене књиге	
Особености Курана као божије објаве човечанству	
Хадис – суннет, пракса божијег посланика	
Аллахова својства	
Обавезе пунолетних муслимана	
Муслимански правци	
Тесавуф, шиизам	
Исламски бонтон	
Прва четворица халифа	
Великани ислама	
Ислам и муслимани у нашој земљи	
Ислам и савремени свет	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Увод	– стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани; - разумевање концепта универзалности права детета; - стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету; - подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета; - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета; - упознавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце; - упознавање са местом, улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце у Србији; - упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита
Деца у савременом свету	

	интереса деце;
Медији у савременом друштву	- разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву; - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву; - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву; - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија;
Завршни део	- упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.

СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ, 8. разред

2 часа недељно, 68 часова годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ Очекивана постигнућа на крају осмог разреда
➤ ТЕМЕ И СИТУАЦИЈЕ: Приватно - заједничке активности и интересовања у школи и ван ње - спортски дан, обавезе у школи током дана - дневне обавезе (устајање, оброци) - обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла) - здравствена заштита Јавно - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње) - знаменитости у француској култури - оброци (здрава исхрана) - становање (блок, насеље, кућа, град, село) - куповина (обраћање и учтиве форме обраћања) - временске прилике - изласци (слободно време) Образовно - предмети, распоред часова, недељна оптерећеност - слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције)	Разумевање говора Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану француским језиком, не дужу од 4 до 5 минута и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разуме краће усмене текстове (до 15 реченица и не дужу од 3 минута) у вези са свакодневним животом, ближим и даљим учениковим окружењем и узрасно специфичним интересовањима... Разумевање писаног текста Ученик чита, наглас и у себи, са разумевањем кратке писане и илустроване текстове (огласи, плакати са већим бројем учесталих израза и интернационализама дужине до 150 речи) у вези са познатим темама... Усмено изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да једноставним језичким средствима (усвојеним речима, изразима, реченицама) да основне информације о себи, својој породици, свом окружењу, школи и друговима и осталим узрасно адекватним темама, као и да код саговорника распита о сличним информацијама; уз наставникову помоћ и уз употребу усвојених језичких средстава води кратак разговор о познатим, већ обрађиваним темама. Писано изражавање У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик записује кратке белешке на основу наставничког излагања; користи кратке контактне форме: разгледнице, електронска писма, кратка писма са садржајем личне природе; користи кратке писане форме да оствари комуникативну ситуацију молбе захваљивања, упита, прихватања и одбијања предлога (употребљавајући једноставна и усвојена језичка средства); самостално пише кратке саставе на познате, узрасно адекватне и блиске теме, дужине до 70 речи. Медијација и интеракција Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама. У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) који не могу да се споразумевају, ученик треба да усмено преноси суштину поруке са матерњег на француски језик и обрнуто. Реагује на упутства, поставља једноставна питања, изражава допадање/недопадање, тражи разјашњење када нешто не разуме, врши корекције, учествује у заједничким активностима (у пару, у групи). Знања о језику Препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; примењује знања и стратегије стечених учењем страног језика; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страних језика које учи; разуме значај употреба интернационализама; примењује компензационе стратегије.
➤ КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	
➤ ГРАМАТИКА	

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
Развијање моторичких способности ученика	Општи оперативни задаци: - развој и одржавање моторичких способности ученика; - учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта; - стицање теоријских знања у изабраном спорту; - познавање правила такмичења у изабраном спорту; - формирање навика за бављење изабраним спортом; - социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичења; - откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом. Посебни оперативни задаци: - развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом); - учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта; - пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту итд.) и њихова примена у пракси; - учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси; - обавезна реализација такмичења на одељењском и разредном нивоу; - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем и др;
Спортско-техничко образовање ученика (обучавање и усавршавање технике)	
Индивидуална и колективна тактика изабраног спорта	
Теоријско образовање	
Правила изабраног спорта	
Организовање унутар одељењских и међуодељењских такмичења.	

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
УВОД	Ученици треба да: – разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости – усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости – стекну знања о свакодневном животу у Европи и свету од краја XIX до краја XX века – стекну знања о свакодневном животу код Срба од краја XIX до краја XX века – усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи некад и сад – развијају истраживачку радозналост – развијају способност повезивања знања из различитих области.
ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА НЕКАД И САД	
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ ОД КРАЈА XIX ДО КРАЈА XX ВЕКА	

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ	Ученици треба да се: - оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;
ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА	

КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена; - ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.
СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА	

ХОР И ОРКЕСТАР, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ПЕВАЊЕ	Ученици треба да: - певају/свирају песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске); - упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору; - развијају стваралачке способности и импровизишу их на доступним инструментима.
СВИРАЊЕ	

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, 8. разред

1 час недељно, 34 часа годишње

САДРЖАЈИ – ТЕМЕ	ЦИЉЕВИ – ИСХОДИ
ТАБЕЛАРНИ ПРОРАЧУНИ	- упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикона; - упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару; - упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи; - упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентација на мрежи; - оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија.
ИЗБОРНИ МОДУЛИ	
ИЗРАДА САМОСТАЛНОГ ПРОЈЕКТА	

ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ЦИЉ	
➤ Додатна настава се организује за ученике који са изузетним успехом савлађују програмске садржаје и показују посебно интересовање за продубљивање програмских садржаја из појединих предмета.	
АКТИВНОСТИ:	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА
1. Идентификација ученика за додатну наставу на основу: - утврђеног изузетног успеха у савладавању наставних садржаја - утврђених интересовања и мотива ученика - применом одређених инструмената од стране школског психолога	- праћење напредовања кроз редовну наставу - на седницама одељењских већа
2. Планирање и реализација часова додатне наставе - Са ученицима се планирају садржаји, начин и динамика рада; - Праћење напредовања ученика и - Мотивисање ученика кроз различите видове промоције њиховог успеха	- индивидуализован рад на часовима - учешће на такмичењима, смотрама, конкурсима и сл.
3. Континуирана сарадња са родитељима у циљу: - откривања интересовања и мотива ученика - праћења напредовања у продубљивању наставних садржаја - постепеног увођења у област професионалне оријентације ка предметним делатностима	- индивидуални контакти са родитељима
ИСХОДИ (очекивани резултати и начин њиховог праћења и вредновања):	
- Анализа педагошке документације показује да су остварени сви планирани садржаји - Ученици који су похађали додатну наставу усвојили су наставне садржаје на напредном нивоу образовних стандарда а заинтересовани ученици постижу успех на такмичењима.	

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ЦИЉ:
- Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе; - Усвајање наставних садржаја на основном нивоу у оквиру својих могућности.

АКТИВНОСТИ:	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА
Идентификација ученика за допунску наставу на основу: - утврђеног нивоа постигнућа и индивидуалних могућности ученика; - утврђених узрока заостајања у савладавању наставних садржаја (слабо предзнање, дуже изостајање, рад по прилагођеном програму и сл.);	- праћење напредовања кроз редовну наставу - на седницама одељењских већа
Планирање и реализација часова допунске наставе: - Планирање садржаја у корелацији са оперативним планом и текућом наставном темом, утврђивање начина и динамике рада; - Појашњење наставних садржаја и давање упутства за савладавање тешкоћа у учењу; - Понављање и увежбавање стечених знања и вештина; - Праћење напредовања ученика и утврђивање нивоа постигнућа у савладавању наставних садржаја;	- оперативно/месечно планирање - индивидуализован рад на часовима - редовна провера нивоа постигнућа
Редовна сарадња са родитељима у циљу: - откривања узрока тешкоћа, - обезбеђивања редовности похађања часова и - праћења напредовања ученика.	- индивидуални контакти
ИСХОДИ (очекивани резултати и начин њиховог праћења и вредновања)	
- Анализа педагошке документације показује да су остварени сви планирани садржаји - Ученици који су похађали допунску наставу усвојили су наставне садржаје на основном нивоу у оквиру својих могућности	

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

ЦИЉЕВИ остваривања програма слободних активности су: - јачање образовно-васпитне делатности школе, - подстицање индивидуалних склоности и интересовања ученика, - садржајно и целисходно коришћење слободног времена ученика, - богаћење друштвеног живота и разоноде ученика, - развијање и неговање другарства и пријатељства.	
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	
Активности	Носиоци
Од 1 – 4. разреда слободне активности се остварују кроз: ▪ друштвене активности техничке активности; ▪ хуманитарне активности спортске активности културне активности	Стручно веће наставика разредне наставе
Од 5– 8. разреда слободне активности се, по правилу, спроводе кроз рад	

у секцијама током школске године. Формирање слободних активности – секција - Утврђивање предлога секција на састанцима стручних већа; - Испитивање заинтересованости ученика и укључивање у слободне активности – секције; Континуирано планирање и реализација часова слободних активности - Учешће ученика у планирању садржаја, начина и динамике рада; - Мотивисање ученика за континуирао учешће у раду. Презентација резултата рада на часовима слободних активности кроз учешће на такмичењима, смотрема, конкурсима, манифестацијама, приредбама, изложбама и кроз обележавање значајних датума из школског календара.	Стручна већа за области предмета, одељењске старешине, задужени наставници
ИСХОДИ (очекивани резултати)	
➤ повећан број ученика који се укључује у слободне активности-секције. ➤ Задовољство ученика понудом секција и оствареним резултатима	
Начин праћења и вредновања	
- Праћење понуде слободних активности-секција и динамике рада, - Праћење укључивања ученика (број ученика) и редовну присутност на часовима, - Праћење остваривања планираних садржаја и посебно презентације резултата рада на часовима слободних активности/секција	

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА	
- Проширивање утицаја школе на васпитање ученика кроз: - развој интересовања ученика за културне садржаје (схватање смисла и уживање у културним садржајима) - развој културних навика и културе понашања - развој креативних способности ученика и промоција успеха и постигнућа ученика. - Утицај на културни развој окружења школе.	
САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА
Обележавање значајних датума у школи: - Почетак школске године – свечани пријем првака - Дечија недеља - Дан школе - Нова година - Свети Сава – школска слава - Завршетак основне школе – свечана подела диплома и награда ученицима 8. разреда и Вече мале матуре	Одржавање приредби, представа, изложби, концерата, спортских такмичења ученика. Организовање сусрета ученика са признатим уметницима (писцима, песницима, глумцима ...). Позивање и пријем гостију из локалне средине на школским свечаностима.
Посете установама културе: библиотеци, позоришту, биоскопу, музеју, културном центру.	Посете изложбама, музејским поставкама позоришним и биоскопским представама, концертима, сајмовима, смотрема и сл.

Учешће у манифестацијама организованим у локалној и широј друштвеној заједници као што су: Чивијашки карневал, Ноћ музеја, Крчаг, Витезово пролеће и сл.	Припремање наступа наших ученика у циљу промоције постигнућа ученика и промоције школе.
ИСХОДИ (очекивани резултати)	
- остваривање свих програмских активности утврђених на годишњем нивоу; - редовно укључивање ученика свих узраста у реализацију културних активности; - изражено повећано задовољство учесника у културним активностима.	
Начин праћења и вредновања	
Праћење и извештавање носилаца културних активности о: - броју остварених културних активности на годишњем нивоу; - броју учесника у културним активностима (ученика, наставника, родитеља и гостију из локалне средине); - резултатима испитивање задовољства учесника у културним активностима.	

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

ЦИЉ	
- развој и практиковање здравог начина живота - развој свести о важности сопственог здравља и безбедности, - подстицање потребе неговања и развоја физичких способности - превенција насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције	
АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ
Јесењи крос	Наставници физичког васпитања
НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	Наставници разредне наставе и физичког васпитања
Спортски сусрети поводом Дана школе	Наставници разредне наставе и физичког васпитања
Спортски сусрети поводом Васкрса	Наставници разредне наставе и физичког васпитања
Пролећни крос	Наставници физичког васпитања
НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	Наставници разредне наставе и физичког васпитања
Рад спортских секција	Наставници физичког васпитања
Учешће школских екипа на такмичењима у организацији Спортског савеза Србије и града Шапца	Наставници физичког васпитања
ИСХОДИ (очекивани резултати)	
- остварени планирани садржји; - учествовање у спортским активностима ученика свих узраста у оквиру њихових могућност - изражено повећано задовољство учесника у спортским активностима.	
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА	
Носиоци активности извештавају о: - броју остварених спортских активности на годишњем нивоу; - броју учесника у спортским активностима; - резултатима испитивање задовољства учесника у спортским активностима.	

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА

Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Службени гласник РС– Просветни гласник“, бр. 7/2010)

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору.

ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ

ПРВИ ЦИКЛУС	<i>Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Србије.</i> <i>Посматрање карактеристичних биљака и животиња</i> (обилазак станишта биљака и животиња у околини и Србији). <i>Посете заштићеним природним подручјима</i> (национални паркови, резервати, споменици природе...). <i>Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине</i> (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи -научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника...). <i>Обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми</i> (упознавање с производњом здраве хране). <i>Обилазак привредних друштава и јавних предузећа</i> (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине...).
--------------------	--

ДРУГИ ЦИКЛУС	Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Србији...). Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђев Ступови, Жича, Милешева, Сопотани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ђеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Враћевница, Текериш, Струганик, Шумарице...). Обилазак Београда, престонице Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка - Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта "Јевремовац", зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности...). Обилазак установа културе у Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће...). Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у областима прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике...).
АКТИВНОСТИ:	
1. Избор програмских садржаја и маршрута екскурзија - узети у обзир захтеве наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години, циљеве и задатке екскурзије, узраст ученика и њихове психофизичке способности; 2. Стручна припрема екскурзија - утврђивање циљева и задатака екскурзије – повезивање образовно-васпитних захтева различитих наставних предмета; стицање нових, продубљивање и систематизацију већ усвојених знања; - израда оперативног плана рада за сваки дан на екскурзији, са прецизно одређеним објектима и местима који ће бити посећени и активностима које треба реализовати водећи рачуна о правилној расподели активности и периода одмарања; - предметни наставници могу да формирају ученичке групе које ће добити задужење да, на основу препоручене литературе, саставе кратке реферате који ће бити прочитани приликом посете одређеним објектима или током путовања кроз поједине крајеве. 3. Током екскурзије - Пре разгледања неког објекта одржати кратак састанак са тамошњим стручњацима упознати их с циљем посете и замолити да њихово излагање буде на потребном научно-стручном нивоу, прилагођено узрасту ученика. - Посете привредним предузећима искористити за потпуније информисање ученика о појединим занимањима. - Наставник организује и реализује предвиђене активности, брине о безбедности ученика, подстиче сарадњу и тимски рад, самосталност и личну одговорност. 5. По повратку са екскурзије - стечена знања и искуства интегрисати у наставни процес извршити систематизацију и обраду података добијених током екскурзије а од прикупљеног материјала приредити изложбу и на тај начин спроведену екскурзију представити на нивоу школе.	

ИСХОДИ (очекивани резултати и начин њиховог вредновања):

Екскурзије се реализују током целокупног основног образовања и васпитања и постоји кумулативни ефекат овог облика рада који најчешће није могуће одмах у целости сагледати. Пуни смисао и оправданост постојања екскурзије је управо у њеној трансферној вредности на даљи развој ученикове личности.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

ОПШТИ ЦИЉ	
Унапређивање квалитета живота ученика применом: * <u>мера превенције</u> за стварање безбедне средине за живот и рад ученика; * <u>мера интервенције</u> у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама.	
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ	
ПРЕВЕНЦИЈА	ИНТЕРВЕНЦИЈА
➤ Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања. ➤ Укључивање свих интересних група (деца, ученици, наставници, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директори, родитељи, старатељи, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције. ➤ Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања. ➤ Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља. ➤ Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља. ➤ Унапређивање компетенција наставног и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.	➤ Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља. ➤ ➤ Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља. ➤ ➤ Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите. ➤ ➤ Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета/ученика у заједницу вршњака и живот установе. ➤ ➤ Саветодавни рад са децом/ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља
АКТИВНОСТИ	
ПРЕВЕНТИВНЕ	ИНТЕРВЕНТНЕ
➤ Упознавање са правном регулативом, Општим и Посебним протоколом ; ➤ Усклађивање постојећих подзаконских аката установе; ➤ Израда Програма за заштиту деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности);	➤ ➤ ПРВИ НИВО -активности предузима ОС у сарадњи са ОЗ, родитељима у смислу појачаног васпитног рада. ➤ ДРУГИ НИВО -активности предузима ОС у сарадњи

➤ Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака; ➤ Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности; -Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавања конфликта; ➤ Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ученика од насиља; ➤ Дефинисање правила понашања и последица кршења правила; ➤ Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља; ➤ Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, школски одбор, ученички парламент, наставничко веће...)	са педагошко-психолошком службом, Тимом, директором уз обавезно учешће родитеља у смислу појачаног васпитног рада. ➤ ТРЕЋИ НИВО - активности предузима директор са тимом за заштиту уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби.
НАЧИН ПРАЋЕЊА	
Праћење и евидентирање: ➤ учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља; ➤ заступљености различитих врста насиља; ➤ броја повреда; ➤ сигурности објекта, дворишта и сл. ➤ процена реализованих обука за запослене и потреба даљег усавршавања; ➤ број и ефекти реализованих акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ; ➤ степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе и др.	

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ

ЦИЉЕВИ: - Упознавање, чување и унапређивање психофизичког здравља ученика - Стварање услова за здрав ментални и физички развој ученика у школи		
Садржај	Облик рада	Носиоци
Прикупљање података о здравственом стању ученика (прележане болести са последицама, хроничне болести ...)	Индивидуални контакти са ученицима и родитељима	Психолог, одељењске старешине
Праћење здравственог стања ученика у школској средини	Редована настава, ваннаставне активности	Сви наставници
Редовна сарадња са родитељима у циљу праћења и размене информација о здравственом стању ученика	Индивидуални контакти са родитељима	Одељењске старешине
Сарадња са здравственим установама у спровођењу систематских прегледа ученика	Прегледи према плану здравствене установе	Одељењске старешине
Сарадња са Интерресорном комисијом	Размена података	Психолог
Сарадња са зубном амблантом у школи	Према плану зубне	Одељењске

	амболанте	старешине
Превентивне активности се реализују кроз остваривање програма здравственог васпитања	Редована настава, ваннаставне активности и ЧОС	Директор, стручни сарад. сви наставници
Обезбеђивање хигијене школског простора и здраве исхране ученика	Свакодневна активност задужених школских служби	Директор, секретар
ИСХОДИ (очекивани ефекти)		
- остваривање свих програмских активности утврђених на годишњем нивоу; - пружена правовремена помоћ сваком ученику у превладавању здравствених проблема.		
Начин праћења и вредновања		
Праћење и извештавање о: - спроведеним активностима из програма здравствене заштите ученика - облицима помоћи здравствено угроженим ученицима оствареним у сарадњи са здравственим установама из локалне заједнице		

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

ЦИЉ
Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити , посебно ученика из осетљивих друштвених група (деце са посебним потребама, деце из хранитељских породица, ромске деце, деце са поремећајима у понашању и сл.)
АКТИВНОСТИ
➤ Идентификовање социјално угрожених ученика на основу прикупљених података о социјалним и материјалним условима живота ученика у породици и њихових потреба за подршком; ➤ Остваривање контакта и сарадње са родитељима, односно старатељима ученика у циљу идентификовања најизраженијих проблема социјално угрожених ученика; ➤ Утврђивање најнеопходнијих облика подршке коју школа може да обезбеди за сваког идентификованог ученика у сарадњи са Центром за социјални рад, Црвеним крстом, локалном самоуправом; ➤ Организовање хуманитарних акција у циљу прикупљања средстава за помоћ угроженим ученицима и подела помоћи према потребама ученика ➤ Обезбеђивање помоћи социјално угроженој деци у виду: - бесплатних уџбеника и школског прибора; - бесплатних улазница за позоришне представе и посете установама културе; - бесплатног одласка на екскурзију и излет, наставу у природи; - бесплатне ужине у оквиру продуженог боравка за све ученике ➤ Организовање креативних и едукативних радионица на тему толеранције и превенције насиља у циљу унапређивања односа међу ученицима ➤ Обележавање значајних датума: 17. октобар – Светски дан борбе против сиромаштва, 16. новембар – Дан толеранције
ИСХОДИ (очекивани резултати)
- остваривање свих програмских активности утврђених на годишњем нивоу; - ученици свих узраста учествују хуманитарним активностима; - за сваког идентификованог ученика обезбеђен најнеопходнији вид помоћи.
Начин праћења и вредновања
Праћење и извештавање о: - спроведеним активностима из програма социјалне заштите ученика; - броју социјално угрожених ученика - спроведеним хуманитарним активностима на нивоу одељења, школе; - облицима помоћи социјално угроженим ученицима оствареним у сарадњи са установама из локалне заједнице

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ЦИЉ: Заштита животне средине у школи је усмерена на: ➤ развој еколошке свести, ➤ очување природних ресурса посебно упознавање са коришћењем и рационалном употребом ресурса у области енергетике, ➤ заједничке активности школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и спровођење акција за заштиту животне средине у складу са законом	
Активности	Носиоци
Снимање и праћење стања животне средине у школи и околини Спровођење еколошких акција у школи - редовне акције уређивања школског простора - сакупљачке акције (стара хартија, пластичне боце, чепови, алуминијумске конзерве и сл.) - акције оплемењивања школског простора – уређивање школских паноа, осликавање и фарбање школских ограда, жардињера и сл. - акције озелењавања школског простора – засађивање украсног дрвећа и цвећа у школском дворишту и собног биља у учионицама и ходницима школе и сл. Изложбе ученичких радова на тему екологије - истраживачких, литерарних, ликовних;	Наставници који реализују предмет Чувари природе Стручно веће за област природних наука Ученички парламент и родитељи Тимови за сарадњу са ЛЗ и промоцију школе
Учешће у еколошким акцијама у граду Сарадња са установама које се баве очувањем животне средине (едукативне радионице, посете) Промовисање спроведених акција путем медија	
ИСХОДИ (очекивани резултати)	
- остваривање програмских активности утврђених на годишњем нивоу; - редовно укључивање ученика свих узраста у реализацију програма; - изражено повећано задовољство учесника у еколошким акцијама	
Начин праћења и вредновања	
Носиоци активности извештавају о: - спроведеним активностима из програма заштите животнесредине; - броју учесника у еколошким акцијама, - резултатима испитивање задовољства учесника у еколошким активностима.	

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Ред Бр.	САДРЖАЈ РАДА	Разред	Носиоци активности
I	Упознавање индивидуалних карактеристика ученика значајних за професионално усмеравање		
1.	Сагледавање здравственог стања и физичког развоја ученика уз евиденцију израженијих физичких недостатака	I, III V, VII	Учитељ наст.физичког Дом здравља
2.	Сагледавање нивоа развоја чула вида, слуха и говора уз евиденцију	I, II	Учитељ и стр. сарадник
3.	Идентификовање ученика са израженим физичким способностима и њихово укључивање у спортска друштва и секције	IV - V	Наст. физичког
4.	Идентификовање ученика са израженим способностима и њихово укључивање у додатни рад	IV - VIII	Учитељ, предмет. наст. психолог
5.	Праћење развоја професионалних интересовања уз сагледавање нивоа усклађености са идентификованим способностима ученика	VII, VIII	Одељењски старешина
II	Стицање и проширивање основних знања о раду, занимањима и стицању квалификација		
1.	Упознавање ученика са занимањима људи у породици, школи и ужој друштвеној средини кроз наставу и слободне активности (израда постера о занимањима, представљам занимање мојих ... родитеља, рођака и сл.)	I – III	Учитељи
3.	Информисање о производним, услужним и уметничким делатностима кроз наставу и слободне активности (Природа посла, уже подручје рада, најбитније занимање и начин стицања квалификација)	IV - VI	Предметни наставници, одељењске старешине
4.	“ Наш гост се бави интересантним занимањем”	I-VIII	ЧОС
5.	Проширивање стечених знања о појединим занимањима кроз наставу и слободне активности	VII, VIII	Предметни наставници
6.	Остваривање програма Професионална оријентација на преласку у средњу школу	VII,VIII	Одељењске старешине и Тим за ПО
III	Развијање ставова о вредностима људског рада и формирања радних навика		
1.	Развијати радне навике и способност ученика да сам организује време за рад, учење и одмор	I -VIII	Наставници и ОС
2.	Методе и технике успешног учења	IV - VIII	Наставници и ОС
3.	Правилно коришћење слободног времена	IV - VIII	Наставници и ОС
IV	Пружање помоћи родитељима у подстицању и усмеравању професионалног развоја своје деце		
1.	Пружање помоћи родитељима у подстицању испољених аспеката личности ученика кроз саветодавни рад	IV - VI	О.старешина, стр. сар.
2.	Размена запажања родитеља и одељењских старешина везаних за професионално усмеравање ученика	VII,VIII	О.старешина, стр.сар.
3.	Предавање “Пред избором будућег занимања” на родитељском састанку	VIII	О.старешина, стр.сар.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

ЦИЉ програма је: - подстицање и неговање партнерских односа са родитељима, односно старатељима ученика, заснованих на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.	
САДРЖАЈ	ОБЛИК РАДА
1. Област: Информисање родитеља, односно старатеља ученика	
▪ Упознавање са правилима и организацијом рада у школи, планом и програмом активности, начином праћења и вредновања рада у школи	- родитељски састанци - састанак савета родитеља
▪ Упознавање са напредовањем у учењу, успехом и владањем ученика	- индивидуални разговори са родитељима/старатељима - родитељски састанци - састанци савета родитеља
2. Област: Саветовање са родитељима, односно старатељима ученика	
▪ Размена информација о ученику: - карактеристике интелектуалног, емоционалног, социјалног развоја ученика - интересовања и потребе ученика - породичне прилике, услови за рад ученика - професионална оријентација и избор занимања ученика	- индивидуални разговори са родитељима/старатељима - састанци тимова у које су укључени родитељи/старатељи
▪ Консултовање о мерама за превазилажење: - проблема у похађању наставе, понашању, напредовању у учењу ученика; - развојних и индивидуалних проблема ученика.	- индивидуални разговори са родитељима/старатељима - састанци тимова у које су укључени родитељи/старатељи
3. Област: Укључивање родитеља, односно старатеља у наставне и остале активности школе	
▪ <u>Консултовање</u> у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања.	- родитељски састанци - састанци савета родитеља, школског одбора, стручних актива и тимова у које су укључени представници родитеља/старатеља
▪ Добровољно ангажовање заинтересованих родитеља у непосредном раду са ученицима, у изради и реализацији школских пројеката и сл. (нпр. као експерти и помагачи)	- Редовна настава и ваннаставне активности
▪ Организовање отвореног дана школе сваког месеца за родитеље, односно старатеље ученика	- присуство родитеља образовно васпитном раду
▪ Испитивање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште.	- спровођење анкете крајем сваког полугодишта
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	
- остварени сви предвиђени програмски садржаји планирани на годишњем нивоу; - повећано задовољство родитеља реализацијом програма сарадње са школом.	
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА	
Праћење и извештавање о:спроведеним активностима из програма сарадње са родитељима, односно старатељима;резултатима испитивања родитеља односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са школом	

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

ЦИЉ		
Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.		
Институција	Област сарадње	Носиоци
Министарство просвете и Школска управа Ваљево	Сарадња на остваривању активности по налогу Министарства просвете	Директор и помоћник директора
Локална самоуправа и Одељење за друштвене делатности	Сарадња на остваривању активности везаних за унапређивање материјално-техничких услова рада школе	Директор
Сарадња са месним канцеларијама	Сарадња са месним канцеларијама у Камењаку, К. Ливадама, Табановићу, М. Причиновићу и Шеварицама на унапређивању услова рада у школским јединицама	Директор и тим за сарадњу са ЛЗ
Дом здравља Шабац	Систематски прегледи ученика. Сарадња са интерресорном комисијом. Здравствена предавања.	Одељењске старешине, тимови за израду ИОП-а Тим за сарадњу са локалном заједницом
Завод за јавно здравље	Сарадња на реализацији програма здравственог васпитања.	Тим за сарадњу са локалном заједницом
Центар за социјални рад	Сарадња на пружању помоћи ученицима из социјално осетљивих група.	Тим за инклузивно образовање
Муп Србије	Остваривање програма превенције малолетничке деликвенције и понашање ученика у саобраћају.	Помоћник директора и одељењске старешине
Црвени крст	Сарадња кроз рада Подмлатка Црвеног крста	Наставници биологије
Шабачко Позориште	Посете позоришним представама	Наставници српског језика и разредне наставе
Народни музеј	Посета сталној изложбеној поставци и периодичним изложбама (Октобарски салон, Ноћ музеја и сл.)	Наставници ликовне културе и историје
Међуопштински историјски архив	Сарадња на изради изложбених поставки поводом Дана школе и Ноћи музеја.	Наставници ликовне културе и историје
Библиотека шабачка	Посете промоцији књига, изложби, радионица, јавних часова.	Наставници српског језика и разредне наставе
Културни центар и Канцеларија за младе	Учешће у реализацији програма за младе, изложбе, радионице, едукативни програми.	Тим за сарадњу са локалном заједницом

Туристичка организација Шабац	Учешће ученика на Чивијашком карневалу.	Одељењске старешине 4. разреда
Основне школе	Међусобне посете јавних часова, приредби, радионица, трибина.	Тим за сарадњу са локалном заједницом
Средње школе	Посете и презентације средњих школа, вршњачка едукација и сл.	Тим за ПО
Предшколска установа "Наше дете"	Сарадња у вези са коришћењем школског простора, као и при упису деце у први разред и међусобној размени приредби.	Директор и наставници разредне наставе
Спортски савез Шапца и спортска друштва	Учешће у кросу РТС-а у Шапцу. Учешће у спортским општинским такмичењима. Укључивање ученика у ваншколске спортске активности.	Наставници физичког васпитања
Регионални центар за стручно усавршавање	Сарадња на реализацији програма стручног усавршавања наставника	Директор и тим за стручно усавршавање
Регионални центар за таленте у Лозници	Идентификација и рад са потенцијално даровитим ученицима	Психолог и предметни наставници

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

ЦИЉ
✓ унапређивање свих облика и метода образовно-васпитног процеса, ✓ пружање помоћи у стручном усавршавању наставника ✓ оспособљавање ученика за самостално коришћење извора информација ✓ код ученика стварање навика читања и коришћења библиотечких услуга ✓ омогућавање ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота
АКТИВНОСТИ
БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНА ДЕЛАТНОСТ ✓ континуирана и планирана набавка и обрада библиотечког фонда ✓ набавка електронских публикација, омогућавање приступа Интернету и коришћење дигиталних ресурса других библиотека ✓ класификовање и смештај књига и публикација

- ✓ израда каталога – ауторски и стручни каталог
- ✓ инвентарисање и ревизија књижне и некњижне грађе
- ✓ вођење статистике и извештавање о раду библиотеке

ОБРАЗОВНО ВАСПИТНА ДЕЛАТНОСТ

- ✓ упознавање ученика са свим врстама библиотечко-информационе грађе
- ✓ формирање навика код ученика за коришћење библиотеке
- ✓ Осмишљавање и спровођење кампања којима се промовише креативно читање и коришћење збирки библиотеке
- ✓ омогућавање ученицима да овладају вештином учења, разијање стваралачке маште
- ✓ сарадња библиотекара са наставницима и стручним сарадницима у школи ради усклађивања програма библиотеке са пројектима везаним за наставу и ваннаставне активности (интегративна настава, угледни часови, истраживачка настава)
- ✓ учешће у припремању, извођењу и вредновању наставних активности
- ✓ Организовање стручног усавршавања (семинара, сусрета, конференција), посета сајмовима, изложбама

КУЛТУРНА ДЕЛАТНОСТ

- У сарадњи са установама културе (библиотеком, галеријом, музејем, позориштем...) реализују се: књижевни сусрети, трибине, квизови, изложбе књига, сусрети са глумцима ...
- организује се рад секција, пре свих библиотечке, ради учешћа у културним догађањима школе: Дан школе, Школска слава, Дечја недеља, Дани књиге (поводом Сајма књига) итд.
- Покретање и учешће у изради сценарија за обележавање културних догађаја
- Организовање промоције културних активности у школи и локалној заједници (израда промотивног материјала: обавештења, позивница, честитки, видича, брошура, проспеката, плаката, текстова за медије)
- Окупљање ученика и наставника редакције школског листа, литерарне и драмске секције и других секција.

ИСХОДИ (очекивани резултати)

- остварене програмске активности утврђене на годишњем нивоу;
- планирано и реализовано обновљање библиотечког фонда;
- повећан број ученика и наставника који користе школску библиотеку;
- Повећано задовољство корисника услугама школске библиотеке.

Начин праћења и вредновања

Праћење и извештавање о:

- спроведеним активностима из програма рада библиотеке;
- обнављању библиотечког фонда (број новонабављених књига и публикација)
- броју ученика и наставника који користе фонд школске библиотеке;
- резултатима испитивање задовољства ученика и наставника радом школске библиотеке.

**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
НА КРАЈУ ПРВОГ ЦИКЛУСА**

СРПСКИ ЈЕЗИК

1. ГОВОРНА КУЛТУРА		
У области ГОВОРНА КУЛТУРА ученик/ученица: ◦ 1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике ◦ 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања ◦ 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ ◦ 1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља ◦ 1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације ◦ 1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање ◦ 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју ◦ 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став		
ОСНОВНИ НИВО - ученик/ученица:	СРЕДЊИ НИВО - ученик/ученица:	НАПРЕДНИ НИВО - ученик/ученица:
2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ		
1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате	1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)	1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) 1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у

	1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације	односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ		
1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира	1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА		
Подобласт ГРАМАТИКА		
1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику	1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин
Подобласт ЛЕКСИКОЛОГИЈА		
1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу
5. КЊИЖЕВНОСТ		
1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

МАТЕМАТИКА

ОСНОВНИ НИВО – ученик/ученица:	СРЕДЊИ НИВО – ученик/ученица:	НАПРЕДНИ НИВО – ученик/ученица:
6. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА		
1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине	1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом
7. ГЕОМЕТРИЈА		
1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама
8. РАЗЛОМЦИ		
1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{p}{n}$ ($n \neq 0$) и препозна његов графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	1МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10, a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{p}{n}$ ($n \leq 10$)	1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10, a < b$) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10, a < b$) неке целине и користи то у задацима
9. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ		

1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 2 1МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе
---	---	---

ПРИРОДА И ДРУШТВО

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
10. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА		
<u>Ученик/ученица:</u> 1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	<u>Ученик/ученица:</u> 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	<u>Ученик/ученица:</u> 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
11. ЕКОЛОГИЈА		
1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе	

	природе као природних ресурса 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	
12. МАТЕРИЈАЛИ		
1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали	1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу
13. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ		
1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова
14. ДРУШТВО		
1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља	1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
15. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ		

1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода 1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.	1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава
--	--	---

**ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
ЗА КРАЈ ДРУГОГ ЦИКЛУСА**

СРПСКИ ЈЕЗИК

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:		
CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратија (приповедање), аргументација, пропаганда * CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе	CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања* CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама) CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту	CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
2. У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:		
CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) CJ.1.2.4. уме да преприча текст CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским	CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика* CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева	CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста CJ.3.2.2. саставља аргументативни текст CJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

издањем)* CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*		
3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК		
У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:		
CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације* CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*	CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика	CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) CJ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама CJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:		
CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у	CJ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.) CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама		
У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ученик/ученица:		
CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас) CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)* CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*		
4. У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:		
CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* CJ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*	CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему) CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст) CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*	CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*

МАТЕМАТИКА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица уме да:		

МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.2. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.3. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број МА.1.1.4. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.1.1.5. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама
2. У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ		
Ученик/ученица врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације; уме да: МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом	Ученик је рачунске процедуре довео до солидног степена увежбаности; уме да: МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	Ученик је постигао висок степен увежбаности извођења операција уз истицање својстава која се примењују; уме да: МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
3. У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица уме да:		
МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у	МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга	МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који

реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе) МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)	и кружног прстена МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страна паралелограма)	нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
4. У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:		
МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање МА.1.4.3. користи различите апоене новца МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
5. У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:		
МА.1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графика, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиком и обрнуто МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд) МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу) МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког	МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

	производа за дати проценат)	
--	-----------------------------	--

БИОЛОГИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА ученик/ученица:		
БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе	БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима) БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме	БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које

		се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама
2. У области ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА ученик/ученица:		
БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином	БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе	БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система) БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам
3. У области НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА ученик/ученица:		
БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији	БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне	БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и

живота на Земљи БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организма	средине	популација других врста
4. У области ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ ученик/ученица:		
БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота) БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења	БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота) БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)	БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) БИ.3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете
5. У области ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ ученик/ученица:		
БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава	БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја	БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике

званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.) БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима) БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна	на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)	болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест) БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца
6. У области ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ* ученик/ученица:		
БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)	БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату	БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол

БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	прикупљања података и формулар за упис резултата БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак БИ.3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
---	---	--

ГЕОГРАФИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ ученик/ученица:		
ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.1. одређује стране света упростору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
2. У области ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:		
ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
3. У области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:		
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
4. У области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ученик/ученица:		

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
---	--	---

ИСТОРИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица:		
ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости	ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје	ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања
2. У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик/ученица:		
ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у	ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности,	ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графика и закључује о појави) ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

форми графикона ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима	догађаја, феномена	ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)
---	---------------------------	--

ФИЗИКА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области СИЛЕ ученик/ученица:		
ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова	ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида	ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима
2. У области КРЕТАЊЕ ученик/ученица:		
ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.2.3. уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање	ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост
3. У области ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА ученик/ученица:		
ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје	ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.3.2. зна називе основних елемената електричног кола ФИ.2.3.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно ФИ.2.3.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине ФИ.2.3.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје ФИ.2.3.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје	ФИ.3.3.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу
4. У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица:		
ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена	ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу

ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време	вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута	ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења
5. У области ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА ученик/ученица:		
ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре ФИ.1.5.2. уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела	ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре	ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања
6. У области МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ ученик/ученица:		
	ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина	
7. У области ЕКСПЕРИМЕНТ ученик/ученица:		
ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

ХЕМИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:		
ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација,	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима

својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише	супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање) ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава	ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблеми/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце
2. У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:		

ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитет и реакцију са кисеоником) ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором	ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)	ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације
3. У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:		
ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу	ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола	ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
4. У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:		
ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама	ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина
5. У области ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ученик/ученица зна:		
ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		
6. ЕКСПЕРИМЕНТ (Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију)		

ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству	ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
--	---	--

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ученик:		

МК.1.1.1. уме да препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2. уме да опише основне карактеристике ➤ музичких инструмената и састава, ➤ историјско-стилских периода, ➤ музичких жанрова и народног стваралаштва	МК.2.1.1. уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК.2.1.2. уме да анализира повезаност структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми) МК.2.1.3. уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота	МК.3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК.3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК.3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
2. У области СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ ученик уме:		
на основу слушања музичких примера, да именује: МК.1.2.1. музичке изражајне елементе МК.1.2.2. извођачки састав МК.1.2.3. музичке жанрове МК.1.2.4. српски музички фолклор	МК.2.2.1. да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК.2.2.2. да препозна структуру одређеног жанра	да анализира слушни пример и открије везу опажених карактери стикаса: МК.3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК.3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера МК.3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
3. У области МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ ученик уме да:		
МК.1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК.1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК.3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем или свирањем као солиста и у школским ансамблима
4. У области МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО ученик уме да:		
МК.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК.1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК.1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст		МК.3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК.3.4.2. Импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК.3.4.3. Осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс

ЛИКОВНА КУЛТУРА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. У области МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик/ученица:		
ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3.* описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју
2. У области ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик/ученица:		
ЛК.1.2.3.* описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
3. У области УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик/ученица:		
ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА - следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме		
У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ* ученик/ученица:		
ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
У подобласти АТЛЕТИКА* ученик/ученица:		
ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчком варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.1.8. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.9. правилно баца куглу из места и мери дужину хица ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини	ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.
У подобласти ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ* ученик/ученица правилно изводи основне вежбе и комбинације на справама и тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила:		
ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.15. ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама ФВ.1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу	ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју ФВ.2.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју ФВ.2.1.16. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу	ФВ.3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу. ФВ.3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама ФВ.3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди. ФВ.3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју. ФВ.3.1.10. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама. ФВ.3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима. ФВ.3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју.

ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада	ФВ.3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу. ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.
У подобласти ПЛЕС ученик/ученица:		
ФВ.1.1.20. се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање)	ФВ.2.1.18. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове	ФВ.3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу. ФВ.3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења.
У подобласти РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА ученица:		
ФВ.1.1.21. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ	ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима	ФВ.3.1.18. Ученица правилно изводи самостални састав без и са реквизитима из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу.
У подобласти ПЛИВАЊЕ ученик/ученица:		
ФВ.1.1.23. плива и поштује правила самоспасавања и безбедности око и у воденој средини	ФВ.2.1.21. плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине	ФВ.3.1.19. Ученик/ученица зна да плива две технике спортског пливања и такмичи се.
У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ученик/ученица:		
ФВ.1.1.24. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела ФВ.1.1.25. зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу	ФВ.2.1.22. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима ФВ.2.1.23. зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења	ФВ.3.1.20. Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без и са реквизитима. ФВ.3.1.21. Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење.
У подобласти СТОНИ ТЕНИС** ученик/ученица:		
ФВ.1.1.26. игра. стони тенис примењујући основне елементе технике и поштује правила игре ФВ.1.1.27. зна функцију стоног тениса, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и методику тренинга, пружа прву помоћ	ФВ.2.1.24. игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса ФВ.2.1.25. зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга	ФВ.3.1.22. Ученик/ученица игра стони тенис повезујући одигравање сложених елемената у целину заједно са кретањем, формира концепције игре према својим психо-физичким способностима, организује школско такмичење, суди на такмичењу. ФВ.3.1.23. Зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча и суди.
1.2. У области ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ ученик/ученица зна:		

ФВ.1.2.1. смисао Физичког васпитања ФВ.1.2.2. утицај физичког вежбања ФВ.1.2.3. основне појмове везане за физичко вежбање ФВ.1.2.4. безбедност током вежбања ФВ.1.2.5. основна правила спортских игара	ФВ.2.2.1. терминологију ФВ.2.2.2. основе тренинга ФВ.2.2.3. да дозира оптерећење током вежбања	ФВ.3.2.1. Ученик/ученица зна правила индивидуалних спортских грана и спортских игара. ФВ.3.2.2. Ученик/ученица зна основе система такмичења. ФВ.3.2.3. Ученик/ученица зна начин организовања такмичења.
1.3. У области ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ученик/ученица:		
ФВ.1.3.1. испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу ФВ.1.3.2. испољава заинтересованост за физичко вежбање ФВ.1.3.3. доказује се кроз физичко вежбање ФВ.1.3.4. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког васпитања		